Nr. 13-48 51
LKA
Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

PASKIRAS NUMERIS 10 PENŲ

Britanijos LIETUVIS

„BRITANIJOS LIETUVIS", savaitinis laikraštis. Leidžia — D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro Valdyba, — 43, Holland Park, London, W. 11. — Telef. PARk 9699. Redaguoja Redakcinė Kolegija: M. Bajorinas, J. Senkus, B. Daunoras. REDAKCIJA — raštus taiso bei trumpina savo nuožiūra. Nesunaudoti rankraščiai nesaugomi ir negrąžinami, jei nepridėtas paštožas. Prenumeratos kaina: metams — 32 šl., 6 mėn — 18 šl., 3 mėn. — 10 šl. Užsienyje: metams — 5 U.S.A. doleriai.
SKELBIMAI: Spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šil.
ADRESO PAKEITIMAS 1 šilingas.

„THE LITHUANIAN WEEKLY"
LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 1 (229) Londonas 1952 m. Sausio 3 d. VI METAI

NAUJU METU ANGOJE

Artojas išvaręs vagą, paprastai, stabteli. Ne tik prakaitą nusišluostyti, bet išvarytąją vagą prityrusiu žvilgsniu apmesti, ją akimis išmatuoti ir surasti tas vietas, kur ji išėjo neiygi, kad sekančią vagą varydamas galėtų visa tai pataisyti.

Žmogaus gyvenime vieni išgyventi metai yra lyg toji vaga. Antru kartu jos neišarsi, bet iškrypimus, jei juos laiku pastebėsi, gali, antrą vagą varydamas, gerokai pataisyti.

Sustokime ir mes į Naujus Metus žengdami ir apsidairykime, ar praėjusiais metais mūsų darbe nebuvo netobulumų, kreivumų.

Pirmutinis ir pats svarbiausias mūsų čia esančių tikslas yra Tautos vadavimo darbas. Kai dirbome, atrodė, viskas gerai daroma ir viskas padaryta, kas buvo įmanoma. Tačiau, kai peržvelgi visus metus ir gerai apmąstai, pastebi, kad kreivumų neišvengta, kad galima buvo padaryti daugiau, negu buvo padaryta. Pavartykime praėjusių metų angių spaudos puslapius ir pamatysime, kaip maža ten yra parašyta tuo mums taip opiu klausimu. Susidaro vaizdas, kad ne tik mūsų priešas, bet ir sąjungininkai yra sudarę prieš mus tylos sąmokslą. Mūsų pareiga yra tą tylos sąmokslą išardyti. O išardyti jį galima. Kas netiki, tegu prisimena Birminghamo „Raudonų gėlių puokštę!"

Praėjusiais metais „B.L." buvo siūlyta Birželio įvykių minėjimą padaryti Tremtinių tradicine šventė ir ją minėti ne kambary, duris devyniais užraktais užsirakinus, bet eiti į viešumą ir skelbti visam pasauliui. — Ecce homines... Štai mes esame žmonės, kurie kenčiame dėl pasaulyje gyvenančios neteisybės. Ir ne tik mes kenčiame, bet yra žmonės, kurie dėl tos neteisybės kasdien šimtais ir tūkstančiais miršta...

Praėjusiais metais to nepadarėme. Vaga išėjo kreiva. Bet šiais metais tai galime padaryti ir kas kreiva ištiesinti. Tik pasekime Amerikos ir Kanados pikietuotojų pavyzdžiu ir turėkime tiek drąsos ir sumanumo kaip birminghamiečiai. Daugiau nieko nereikia.

DBLS sukūrėme ir pernai metais išlaikėme lygiai tokią vieningą ir sroviniai tyrą kaip ir iki šiol. Tuo visai pagrįstai galime didžiuotis prieš kitas laisvame pasaulyje susidariusiais lietuviškas kolonijas. Tačiau ir pernai metais nepajėgėme pralaužti to kietojo kevalo, pritraukti į savo eile „rezervą". Tuo tarpu emigracija retina mūsų eiles ir branduolys trupa greičiau kaip kevalas. Paskutiniu metu galima pastebėti, kad „kevalas" darosi minkštesnis. Žmonės trejus metus ištikimai laikęsi nuošaliai, pradeda organizuotis. Ar tai jie daro „praktiškais" sumetimais, ar jų krūtinėse pabudo idėjos jausmas, nesvarbu. Reikia tikėtis, kad ateinančiais metais ir šį vagos ruožą ištiesinsime ir tapsime viena tampriai organizuota visuomenė, viena lietuviška šeima.

Vien idejomis ir šventa dvasia niekas negyveno ir mes negalime jomis gyventi nejausdami po kojomis žemės. Nežinome, kiek ilgai bus lemta nešti tremtinio vardą, tad ir negalime pasitenkinti vien laisvės ryto laukimu ir maitintis tėvynės ilgesiu. Burna ir pilvas reikalauja duonos ir kompromisų nepripažįsta. Duonos, ar tikriau sakant, baltesnės duonos jiškodami ir sklindame po pasaulį, mindome Amerikos ir Kanados konsulatų slenksčius. Tačiau, kaip ne visi patenka į dangų, taip ir mes ne visi pateksime į Kanadą. Tam tikra mūsų dalis liks šioje saloje ir čia sulauks dienos, kai galėsime grįžti į gimtuosius namus. Gyvenimo būtinybė iš jų reikalauja dėti pastangas galimai geriau ir patogiau čia įsikurti, kad laukimas nebūtų toks sunkus. Praėjusiais metais šioje srityje nieko nedarėme. Tiesa, mūsų bendromis pastangomis sukurtas lietuviškas sąmoningumo paminklas Lietuvių Namai galutinai susicementavo ir atsistojo ant tvirtų pamatų. Tad šiokią tokią užuoveją jau turime. Ar nevertėtų todėl tiems, kurie numato čia pasilikti, sutelkti savo energiją ir resursus ir pabandyti įleisti giliau šaknis į šią žemę. Daug kas iš mūsiškių, tiesa, įsigijo nuosavą pastogę — apsigynė nuo lietaus. Tačiau to nepakanka. Nesaugūs ekonominiai būsime toi, kol neįsikabinsime ten, kur pinigas pinigą kala.

Būta praėjusiais metais ir didesnių iškrypimų vagoje. Ten, kur plūgas akmenį kliudė... Turiu galvoje mielą „B. L." Tebūnie plūgas vis sunkėjanti laikraščio ekonominė padėtis, akmuo — būtinybė ką nors daryti, kad laikraštis išliktų. Ir čia mūsų pačių garbei tenka pasakyti, kad visai pelnytai galime girtis esą artojėlių vaikai. Nežiūrint smūgio stiprumo, plūgo iš rankų nepaleidome ir greit vėl įstatėme į vagos tęsinį. Šiandien ir patys didieji pesimistai gali būti tikri, kad sava spaustuvė bus, ir tai geresnė, negu pradžioje buvo tikėtasi, kad „B. L." spausdinimas atpigs ir jo ateitis bus garantuota, nežiūrint kiek skaitytojų nukirps emigracija.

Baigiant, kažkaip norisi palinkėti, kad savoje spaustuvėje pradėtas kepti „B. L." pašviesėtų ir savo veidu. Tai verčia jį daryti dėkingumas tautiečiams, kurie jo neapleido sunkiausioje jo gyvenimo valandoje. Rūškanais veidais skaitėme sumenkusį „B. L.". Pralinksmėjome, kai Valteris susikovė su Barbora, nūn rimtais veidais jo Laisvoje Tribūnoje skaitydami partinę išmintį, tikimės, kad Naujais metais toje tribūnoje ras vietos visi reikalai, kurie yra mums prie širdies. Eilės laukia mūsų jaunimo švietimas, mūsų senelių ir ligonių padėtis ir daugelis kitų reikalų.

Lai šiais metais „B. L." patampa švyturiu, kuriam šviečiant, mes rasime tiesiausią ir tikriausią kelią į Laisvą Tėvynę Lietuvą.

CHURCHILLIS IŠPLAUKE AMERIKON

Pereito sekmadienio rytą Britų premjeras Churchillis su palydovais laivu „Queen Mary" išplaukė į Ameriką, kur turės pasitarimus su Trumanu Vašingtone ir ta proga aplankys Kanadą. Kiek svarbos priduodama šiam vizitui ir kas bus tariama, galima spręsti iš delegacijos sudėties. Be Churchillio, į delegaciją įeina trys kabineto ministeriai: Edenas (užs. reik.) lordas Ismay (Commonwealtho) ir lordas Cherwell, a taip pat gen. štabo virš. feldmaršalas Sir William Slim ir admiraliteto vadas admirolas Sir Rhoderick McGrigor.

Vizito tiksias yra užmegzti glaudesnį kontaktą su Amerikos vyriausybe, išdėstyti Britanijos būklę kas liečia apsiginklavimą ir ypač jo finansavimą ir pačiai, atviai aptarti visus abiems kraštams rūpimus klausimus, kaip Atlanto Pakto Organizaciją (Churchillis, manoma, pasiūlys pakeitimų), Europos kariuomenę, Vid. Rytų gynybą, Kiniją, Persiją, žaliavų klausimą ir Amerikos pagalbą Britanijai. Nors šiuo paskutiniu klausimu nenumatoma, kad Churchillis perdaug elgetautų. Jis pareiškė, kad pati Britanija turi savo vidaus reikalus susitvarkyti ir Amerikos pagalba gali būti sugestijonuojama tik apsiginklavimui. Svarbiausias Churchillio tikslas tačiau bus išlyginti skirtumus tarp Britanijos ir Amerikos ir susitarti dėl užsienio politikos koordinacijos ateity, kad išvengti praeities klaidų, kaip kad buvo su Kinijos pripažinimu, Persija ir pan.

Imant dėmesin Churchillio didelį prestyžą Amerikoje, šiam jo vizitui priduodama didelės reikšmės, nors pats premjeras per radio pasakytoje kalboje įspėjo, kad jokių didelių sensacingų rezultatų iš to vizito nelaukti. Toje pačioje kalboje, kuri nors ir buvo pažymėta partine, Churchillis palyginamai objektyviai ir valstybiškai nušvietė krašto būklę ir davė metmenis ateičiai, kviesdamas visus gyventojus užmiršti rinkiminę atmosferą ir atsidejus dirbti krašto gerovei. Vyriausybė esanti nekalta už palikimą, kurį ji paveldėjo iš buvusios vyriausybės. kad kraštą išgelbėti iš krizės, reikėjo imtis drastiškų ir nemalonių priemonių. Naujų Metų pradžioje bus patiekta dar daugiau nemalonių dalykų, kurie yra būtini. Jeigu traukinys bėga į pakalnę ant klaidingų bėgių, kalbėjo Churchillis, tai pirmiausia reikia jį sustabdyti, įstatyti į teisingus bėgius ir paskui pradėti vežti į kalną. Tam pasiekti reikia imtis nepopuliarių žygių ir vyriausybė to nebijos daryti, jeigu ji matys, kad tas yra reikalinga krašto ekonominei būklei pagerinti ir Britanijos prestyžui atstatyti.

Už dabartinius žygius vyriausybė negali būti kaltinama, sakė Churchillis. Reikia naujai vyriausybei laiko padirbėti, kad galima būtų ją įvertinti. Mums reikia trijų metų, kad parodžius ką konservatorių valdžia gali padaryti.

EGIPTAS IR PERSIJA

Egiptas ir Persija vis dar tebedominuopa laikraščių puslapius. Sensaciją sukėlė karalius Fakrukas, paskirdamas du pro-britiškus egiptiečius į aukštas vietas. Hafez Afifi Pasha buvo paskirtas karališkuoju kabineto šefu, o buvęs ambasadorius Londone Amr Pasha — karaliaus patarėju užsienio politikos reikalams. Manoma, kad Farukas tuo norėjo sušvelninti įtemptą atmosferą tarp Egipto ir Britanijos. Minėti paskyrimai Egipte iššaukė protestus ir dideles demokracijas, dėl ko per Kalėdas buvo paskelbtas nepaprastos būklės stovis.

Įvykiai Egipte yra pilni priešingumų ir neaiškumų. Iš vienos pusės oficialūs pareiškimas ir radio pradėjo švelniau referuoti apie Britaniją, gi iš kitos pusės pranešama, kad specialūs apmokytų civilių egiptiečių daliniai (daugiausia studentai) išvyko ginkluoti į kanalo zoną, kad vestų partizaninį karą prieš britus. Britų įgulos vadas gen. Erskine įspėjo, kad su jais bus labai griežtai pasielgta ir prašė tėvus sudrausti suklaidintus vaikus nuo panašių žygių.

Korespondentai iš vid. rytų praneša, kad Irako premjeras, kuris lankėsi Turkijoj ir Londone imsis tarpininkauti tarp Egipto ir Britanijos susitarimui pasiekti. Egipto užs. reik. ministerija tai paneigė.

Indonezija pripažino Faruką Egipto ir Sudano karaliumi. Be jos yra tik viena kita valstybė (Persija), tokį pripažinimą davusi.

Negeriau vystosi reikalai ir Persijoj. Opozicija prieš Mossadeką stiprėja ir pereitą savaitę ji pareikalavo, kad būtų sušauktas parlamentas, kada ji numato apkaltinti Mossadeko vyriausybę už blogą ekonominę būklę, laisvės ir saugumo atėmimą iš žmonių.

Pačiam alyvos šaltinių centre, Abadane, kyla neramumai, nes darbininkams yra neišmokamas atlyginimas. O alyvos niekas neperka. Britai pareiškė, kad jie, remiantis Hagos Tribunolo sprendimu, nepripažįsta Persijai teisės parduoti alyvą ir uždraudė britų piliečiams ją pirkti.

Dėl svetimos valiutos trūkumo Persija buvo priversta atšaukti savo ambasadorius ir kitus aukštesnius diplomatus iš Londono ir kitų sostinių.

Prieš savaitę laiko buvo pranešta, kad Britanija ir Irakas sudarė naują sutartį dėl alyvos šaltinių eksploatacijos. Šaltiniai bus Irako kontrolėje, bet pelnu abi šalys dalinsis po lygiai.

EUROPOS KARIUOMENE

Kalėdų atostogų metu, kada JTO-jos delegatai ilėjisi, Paryžiuj vyko kita konferencija, kurios svarba gali pasirodyti labai didelė. Prancūzijos, Italijos, vak. Vokietijos ir Beneluxo (Belgijos, Olandijos ir Luksemburgo) užsienio reikalų, krašto apsaugos ir finansų ministeriai tarėsi Europos kariuomenes steigimo reikalais. Konfesencija sutiko didelių kliūčių ir darbas byvo nelengvas. Susidarė du savotiški blokai. Iš vienos pusės Prancūzija, Italija ir Vokietija, norinčios daugiau centralizuotos kariuomenės, ir iš kitos Beneluxo valstybės, kurios priešinasi perduoti per daug savo teisių tarptautiniam organui.

Konferencija baigėsi pereitą sekmadienį, ir jos paskelbtas komunikatas rodo, kad kompromisas buvo pasiektas dėl daugelio dalykų. Komunikate sakoma, kad buvo susitarta, steigiant Europos Apsaugos organizaciją, turėti 1) Vykdomąją valdybą, 2) Parlamentą, 3) Ministerių tarybą ir 4) Teismą. Taip pat susitarta dėl tautinių kariuomenių įjungimo į bendrą kariuomenę ir dėl bendro saugumo biudžeto. Tautinių komitetų įjungimas į bendrą biudžetą - paliktas svarstyti sekančiai konferencijai, kuri įvyks sausio pabaigoje.

SAVITARPIO SAUGUMO AKTAS

Gal vienas ryškiausią tokių įvykių yra Amerikos Savitarpio Saugumo Aktas. Jo svarbą mums geriausiai nusako Rusijos skundas JTO-jai ir sesijoj, kada Višinskis tą aktą pavadino agresijos ir kišimosi į kitų valstybių vidaus reikalus aktu. Rusija tvirtino, kad JAV-bės vedančios ardančią veiklą Rytų Europoje, paskiriant tam tikslui 100 mil. dolerių. Sovietų skundą JTO-je atmetė.

Vienas Savitarpio Saugumo Akto paragrafas autorizuoja išlaidas organizavimui pabėgėlių iš anapus geležinės uždangos į karinę tarnybą, kuri remia Atlanto Pakto organizaciją. Tas liečia „parinktus asmenis, gyvenančius komunistų dominuojančiuose kraštuose arba pabėgėlius iš tų kraštų". Šis paskutinysis sakinys yra itin įdomus ir vertas dėmesio. Nestebetina, kad Višinskis ta pačia proga priminė ir keturius amerikiečių lakūnus, kurie buvo Rusų Aktyvo priversti nusileisti Vengrijoje. Pagal Višinskį, lakūnai buvę šnipai. Vengrija juos nubaudė 43.000 svarų bauda, kurią sumokėjo JAV-bių vyriausybė nors paneigdama Vengrijos kaltinimus, bet grynai vien dėl to, kad išgelbėti asmenis. Amerikiečiai lakūnai buvo paleisti pereitą savaitgalį. Pusę valandos po jų perėjimo per sieną, Valstybės sekretorius Achesonas pranešė, kad likusieji du Vengrijos konsulatai Amerikoje yra tuojau uždaromi ir amerikiečiams uždraudžiama važiuoti į Vengriją. Tai buvo padaryta kaip protestas prieš Amerikos lakūnų kalinimą.

*

Minėtas Višinskio skundas prieš Ameriką buvo tik vienas iš daugelio susikirtimų tarp vakarų ir rytų JTO-jos posedziuose. Šaltasis karas tarp dviejų priešingų pasaulių dominavo visą JTO-jos darbų eigą ir pasiekti rezultatai byvo menki. Kada sesijos pirmininkas dr. Nervo darė atliktų darbų apyskaitą, prieš išsiskirstant Kalėdų atsotogoms, jis tik galėjo pažymėti, kad ši sesija įrodė daugiau negu bet kada anksčiau „visuotiną troškimą į taiką ir gyvenimo sąlygų pagerinimą".

Iš konkrečių rezultatų, pasiektų per šešias savaites trukusių posėdžių, galima paminėti tik šiuos: sudaryta penkių valstybių komisija, kad ištirtų sąlygas laisvų rinkimų visoj Vokietijoj pravedimui (bet rytų Vokietijos opozicija padaro tai neįvykdomu). JTO-jos sesija taip pat rekomendavo Saugumo Tarybai priimti Italiją nariu į JTO-ją (tačiau Sovietų Veto Saugumo Taryboje tai anuliuoja). Sesija priėmė rezoliuciją tikslu sumažinti įtempimą tarp Jugoslavijos ir rytų Europos valstybių, kas vargiai turės kokios nors praktiškos reikšmės. Prie to reikia pridėti kitas rezoliucijas, prisiųstas įvairių komitetų, bet dar pilnaties sesijos nepatvirtintas. Pirmoj eilėj čia paminėtina vakarų rezoliucija, kuri paskiria dvylikos valstybių nusiginklavimo komisiją. Sovietų blokas balsavo prieš tą rezoliuciją nors Rusija sutiko dalyvauti komisijos darbuose. Tos komisijos uždavinys bus siekti sužinoti ir patikrinti esamas karines pajėgas ir išdirbti planą tarptautinei priežiūrai įvesti. Reikia būti dideliu optimistu, kad būtų galima laukti kokių praktiškų rezutaltų ir tos komisijos darbų. Jeigu patys ministeriai nesugebėjo išlyginti skirtumų tarp rytų ir vakarų, kas liečia nusiginklavimą, tai ką galima tikėtis iš tos komisijos. Tie skirtumai gi yra: Rusija reikalauja tuojau uždrausti atominius ginklus ir sumažinti karines pajėgas trečdaliu, tuo tarpu vakarai nori pirma patikrinti, kiek kas turi kariuomenės, įvesti efektyvią kontrolę, pradėti nusiginkluoti ir tik tada prieiti prie atominių ginklų.

Saugumo Taryboje, pagaliau, po ilgai nustęsusių balsavimų, Graikija buvo išrinkta nariu vietoj pagal rotaciją išeinančios Jugoslavijos.

ANGLIAI RUOŠIAI DIDELĮ MITINGĄ PAVERGTŲ TAUTŲ IŠLAISVINIMUI

Suvienytos Europos (United Europe) Organizacija ruošia didelį mitingą pavergtų tautų išlaisvinimo reikau. Mintgas įvyks sausio 24 d., 8 val. vak. Albert Hall Londone. Kalbės Churchilio sūnus Randolph Churchill, Paul Reynauld (Prancūzija), Henry Spaak (Belgija), Anglijos parlamento narys Robert Boothby, lietuvių geras prietelius Beddington Behres ir kt. Mitingo tikslas-parodyti kad geležinė uždanga nėra nuolatinė ir, kad laisvos Euorpos tautos reikalauja ir reikalaus visos Europos išlaisvinimo.

Labai svarbu, kad kuo daugiau lituvių ten dalyvautų. Prašome įsidemeti datą — SAUSIO 24 d., 8 vak. val.

MIRĖ LITVINOVAS

Ilgametis Sovietų S-gos užsienio reikalų ministeris Maksimas Litvinovas, sulaukęs 75 metų amžiaus, mirė pereitą pirmadienį. Apie jo mirtį Maskvos radijo pranešė tik trečiadienį, tuo metu, kai jis jau buvo laidojamas.

Be paties Stalino, Litvinovas buvo paskutinis senosios bolševikų gvardijos narys.

KOMUNISTŲ AVIACIJA PRADEDA PIRMAUTI KOREJOJ

JAV karo žvalgyba laukia pasirodant komunistų bombonešius fronte. Praėjusią savaitę pirmą kartą nuo karo pradžios Korėjoj, JTO lėktuvai buvo priversti bėgti nuo rusų, nes jėgų santykis buvo 1—8 rusų naudai. Kinų komunistai naudojo sunkvežimių ir traukinių imitacijas, suklaidinti JTO aviacijaj.

PASAULIO POLITIKA IR MUSU REIKALAI

Naujieji Metai paveldėjo daug svarbių dalykų iš senųjų. Didelės reikšmės įvykiai yra kūrimosi stadijoj ir 1952 metai parodys kokie bus jų praktiški rezultatai.

Europoje buvo pradėti pirmieji žygiai Europos Federacijai su Shumano planu ir Europos kariuomene, Vokietija labai priartėjo prie visiškos nepriklausomybės. Vakarų gynybos reikalai per visus šiuos metus turėtų pagal planą pasiekti tokio laipsnio, kad joks agresorius nedrįstų pulti, gi Korėjoj taikos derybos vis dar tebestovi kryžkelėje. Viduriniuose Rytuose iškilo nauji nacionalistiniai elementai, kurie pasipriešino vakarų dominacijai ir kurių pasėkoje D. Britanija yra verčiama atsisakyti turėtų pozicijų Persijoj ir Egipte. Pagaliau, reikia pažymėti ir naujos vyriausybės sudarymą Britanijoj ir Churchillio vizitą Vašingtone.

Einant prie Lietuvos reikalų, su apgailestavimu reikia pažymėti, kad nors tarptautinė situacija kasdieną darosi mums palankesnė, lietuvių vidaus gyvenimas išeivijoj toli gražu nėra toks, koko lietuvis patriotas norėtų. Skaitant užsienio lietuvių spaudą, kartais gaunasi įspūdis, kad įvairios grupės daugiau dėmesio kreipia į tai, kaip daugiau apjuodinti kitokio nusistatymo žmones, o ne į tai, kaip greičiau išvaduoti pavergtą tėvynę. Asmeniškumas ir kitų kaltinimas kartais išeina iš kultūringos visuomenės elgesio ribų ir bereikalingai eikvoja mūsų jėgas ir energiją, kas taip labai yra reikalinga Lietuvos bylos gynimui šiuo laiku. Negalima išreikšti pasitenkinimo ir mūsų vadovaujančių veiksnių darbu ir elgesiu. Perdaug nesigiriant, yra džiugu pažymėti, kad šioje saloje mes, lietuviai, sugebėjome išlaikyti reikalingą vieningumą ir orumą mūsų spaudoje bei kalbose. Kad ir būdami skirtingų nusistatymų, randame bendrą kalbą ir prileidžiame, kad visi esame patriotai lietuviai, siekią to paties tikslo. Nėra pagrindo abejoti, kad Britanijos lietuviai ir ateity eis tuo keliu ir norima tikėti, kad 1952 metai padarys gerą įtaką visų lietuvių išeivijaj susivienijimui vienam tikslui — Lietuvos išvadavimui.

Grįžtant prie pasaulinės politikos, nesunku pastebėti, kad mūsų būklė yra dabar stipresnė ir įvykiai rutuliojasi mums palankia linkme.

Jau laikas užsisakyti „B. Lietuvi"
šiems metams. Jo kaina: metams — 32 šil., pusei (6 mėn.) — 18 šil., metu ketvirčiui (3 mėn.) 10 šil.

PATS LAIKAS IŠSIRAŠYTI „BRITANIJOS LIETUVI“ 1952 METAMS

Prasidėjus Naujiems 1952 metams, kartu prasidėjo ir mūsų laikraščio „Britanijos Lietuvio“ naujos prenumeratos vajus. Uolesnieji skaitytojai jau susirūpino, kad „Br. Lietuvis“ juos reguliariai lankytų ir šiais metais. Tačiau tokių uoliųjų skaičius nėra labai didelis. Nemaža dalis ligšiolinių skaitytojų lyg ir delsia laikraščio prenumeratą atnaujinti. Esame tikri, jog jie tatai padarys, bet būtų gerai prenumeratą atsiųsti galimai greičiau, kad laikraščio administracija suspėtų viską laiku sutvarkyti ir nepertrauktų siuntusi „Br. Lietuvį“. .

DBLS nariams reikia pasistengti, kad „Br. Lietuvio“ prenumeratoriais būtų kuo didžiausias lietuvių skaičius. Tas įgalins laikraštį būti materiališkai pajėgesniu, o tuo pačiu — ir geresnio turinio bei įtakingesniu. Nereikia užmiršti fakto, kad „Britanijos Lietuvis“ dabar Europoje yra vienintelis lietuvių savaitinis laikraštis. Ryšium su tuo, jaučiame jam padidėjusį atsakingumą ir todėl stengiamės, kad jis savo uždavinius reikiamai atliktų.

Mes kviečiame į talką — užsisakant „Britanijos Lietuvį“ — visus šiame krašte gyvenanačius mūsų tautiečius. Tegul nelieka nė vieno, kurio pastogę nelankytų „Br. Lietuvis“!

Redakcija stengiasis skaitytojų pageidavimus, liečiančias laikraščio turinį, artimiausiu metu patenkinti. Mes siekiame, kad „Br. Lietuvis“ būtų įvairus, gyvas, visiems prieinamas, kuriame kiekvienas lietuvis galetų laisvai reikšti savo mintis. Todėl kviečiame ne tik atnaujinti prenumeratą, bet ir bendradarbiauti, kad „Br. Lietuvis“ ištikrųjų būtų šio krašto lietuvių gyvenimo, darbų, rūpesčių ir laimėjimų tikrasis atspindys.

„Br. Lietuvio“ Redakcija ir Administracija.

J. MATULIONIS

KANADOS KEISTENYBES

Kanados turtai. Jau tik įvažiavus į šį kraštą, metasi į akis didelis skirtumas. Mes pervažiavome per visą Europą. Daugiau ar mažiau susipažinome su Europos žmonėmis. Ir buvome prie jo pripratę. Girdėjome apie Amerikos gerbūvį, bet nepačiupinėjus sunku yra jį įsivaizduoti. O Kanada tai būsimoji Amerika. Su didžiausiomis galimybėmis. Amerikos kapitalai jau dabar smarkia srove plaukia į šį kraštą ir užima pozicijas. Čia jaučiama dar daug neišnaudotų spragų. Įvairių žaliavų čia ne mažiau, kaip pačioj Amerikoj, darbo jėga pigesnė, darbininkų profesinės sąjungos dar tiktai užuomazgoje, valdžia labai palanki bet kokioms besikuriančioms bendrovėms ir. apskritai, palanki kapitalo ir įvairaus biznio žmonėms.

Bet kartu su tuo palaidumu ir laisvumu kapitalo ir darbininko santykiuose negalima būtų pasakyti, kad čia yra tik vienas išnaudojimas ir žmogaus eksploatacija. Suprantama, šito čia nevengiama: jei tik pasitaiko proga išnaudojimui. Sentimentų čia nepaisoma. Doleris yra toks viešpats, prieš kurį lenkiasi visi. Doleris yra beveik vienintelis reguliatorius viso Kanados gyvenimo.

Kanados įstaigose mažai pamatysi vyrų. Jei yra jie ten, tai jau kos viršininkėlis, arba be sveikatos. Visur moteris. Vyrai dirba fabrikuose, kur jie gauna žymiai geresnius atlyginimus, negu gautų bet kokioj įstaigoj.

Čia yra paprastas dalykas, jei darbininkas turi gerą namą. turi automobilį ir svajoja apie savo biznį.

Ot, šitie automobiliai pirmiausia ir krenta į akis naujai atvažiavusiam. Iš kart nepajėgi suprasti, kaip tai gali būti. Judėjimas baisus. Ir tai visomis gatvėmis. Stovinčių mašinų pilnos gavės. Galvoji — kieno jos visos ir gali būt. Ir tai vis naujos, didelės, gražios. Iš šito jau vien gali spręsti apie žmonių ekonominį pajėgumą. Juk neturtingas žmogus mašinos nepirks. Tiesa, čia ir sąlygos ką nors pirkti yra pasakiškai lengvos: mašinos, baldai, apsirengimas, dargi laikrodžiai ir panašūs daiktai galima gauti išsmokėjimui ir tai be kokių nors garantijų. Reikšia. kapitalo yra daug ir kreditas yra neribotas. O išsimokėjimas dažnai žmones ir paklupdo, nes imti tai labai lengva, o kai reikia mokėti — tai ir prispaudžia.

Bandit.zmas ir plėšimai tai nuolatiniai Kanados reiškiniai. Retai kada skaitydamas laikraštį neužtinki žinios apie bankų apipleišimą. Čia bankai ypatingai mėgiami. Daug ten negausi, bet 3000 — 5000 dolerių vis pasiseka nukniaukti. Plėšiama vidury dienos Bankai šitam visada pasirengę ir savo kasose perdaug piningų nelaiko. 3 - 4 vyrai suguldo tiek interesantus, tiek tarnautojus ant grindų, apšvarina kasas ir dingsta. Žmonių aukų retai kada pasitaiko, nes „tvarką“ ėmonės žno ir nes priešina. Retai kada ir sugauna. Bet jei sugauna. tai teismai krečia nesigailėdami - 15—20 metų!

Tai plėšikai didelio kalibro. Yra ir mažesnių, kurie neįstengia gerai susiorganizuoti ir medžioja ne po bankus, bet gatvėse. Daug yra nukentėjusių ir mūsiškių. Pavyzdžiui, mažas atsitikimėlis: 7 val. vakare visai prie centrinės gatvės praeivis paprašo lietuvį kelių centų tramvajaus bilietui nusipirkti. Gerą širdį rodydamas, išsitraukia piniginę, deda ją ant delno ir ieškos tų centų. Tuo metu kitas iš šalies duoda dypukui į pasmakrę, prašęs centų stveria piniginę ir abu dingsta.

Kitos rūšies ir dažnesis atsitikimas. Eina dypukas pavakare gatve. Užpuola du vyrukai, apiboksuoja ir „duok pinigus“. Radę tik keletą dolerių dar apiboksuoja, kad taip mažai rado ir sudiev!

Tokių ir panašių atsitikimėlių čia begalės. Užtat žmonės pinigų ir nesinešioja su savim. Viskas guli bankuose. didžiuliuose, seifuose, iš kurių sunkų ką nors išlupti. Lengva čia ir slapstytis. Juk visame krašte jokios registracijos! Atvažiavai į Kanadą, išlipai iš laivo, ir baigta. Kur nori gyvenk, kur nori kiinokis, bet policijoj registruotis niekad nereikia. Antra, plotai begaliniai. Padarė nusikaltimą ir keliasi ktur. Ir kas jį gali sumedžioti. Sako, kad atvažiuoja ir specialistų iš Amerikos. Bet tai jau specialiai didesniems uždaviniams.

Angilioje teko matyti daug žmonių ateinančių į bankus, ar išeinančių iš bankų su maišeliais pilnais pinigų. Nežinau, ar turėdavo bet kokį ginklą net ir kišenėje. Čia gi kitaip. Eini iš banko, sutinki žmones su dideliais naganais. Taip ir nešasi rankose. Kitoj rankoj maišelis, turbūt. su pinigais. Pradžioje nustebau, maniau, kad ta plėšikai. Paskui tik paaiškėjo, kad tai įvairių firmų pasiuntiniai-kurjeriai. Matyti, kad daug kam iš jų teko nukentėti nuo plėšikų, tad dabar ir įsitaisė revolverius ir be jų nė žingsnio.

Nematyti degtinės krautuvių. Girtų mačiau jau daug, bet kur degtinė parduodama, taip ir nežinau. Čia savotiška tvarka. Kanada yra pasidalinusi į keletą valstybėlių. Kiekviena turi savo valdžią, savo parlamentą ir savo įstatymus. Tenka gyventi Ontario valstybėje, kurios sostinė yra Toronto. Čia daugumoj gyvena anglai ir yra išleidę savotiškų įstatymų. Vienas toks įstatymas reguliuoja degtinės pardavimą. Jis gana suvaržytas. Pirmiausiai. jei nori pirkti degtinės, turi išsiimti specialų liudijimą, kuris, sako, Kanadoj atstojąs visus pasus, nes yra patikimiausias dokumentas. Užsimokėjęs dolerį, gauni metams tokį „pasą“, su kuriuo gali pirkti vieną kartą į dieną degtinės. Gali pirkti kiek nori, bet tik vieną kartą. Degtinės kratuvės nedaro jokių reklamų. Apskritai. šiame krašte reklama tai viskas, jei paimi laikraštį, tai 90% viso laikraščio tik firmų skelbimai. Vartai, vartai ir nesusigaudai, kur yra tekstas. Apie viską ten rašo, bet apie degtinę, ar apie alų — nė žodelio. Krautuvių languose irgi nėra jokio butelio. Jei eini pirkti, tai pats turi žinoti, ko nori. Įeini (remiuosi kitų autoritetu). sako, į krautuvę, ir nežinai, kad čia pardavinėjamas alkoholis. Kiekvienas pirkimas užregistruojamas, ir, greičiausiai, gale metų balansuojama kas kiek nupirko. Nes kam gi būtų registracija?

Su pačiu gėrimu irgi yra gana keistokai. Namie gali gerti, kiek nori. Bet nei savo sode, nei kieme neišdrįsk. Negalima gerti ir savo automobilyje. Rastų policija atkimštą bonką automobilyje, tai turėsi bėdos pakankamai.

Turi sunkumų mūsiškiai ir su įvairiais pasilinksminimais. Kas per šokių vakaras, jei nebus bufeto? Turėti bufetą su svaiginamais gėrimais, reikia turėti policijos leidimas. Mūsų žmonės vis pratę elgtis taip, kaip kam patinka. Pvz., eina į pasilinksminimą ir pasiima bonkelę. Išgėrė ir švyst bonką kur nors į kampą. Atėjusi policija skaito išgertas bonkas. Skaito pilnas ir randa, kad iš viso yra bonkų 51, o leidimas buvo išduotas tik 50-čiai. Rengėjas šaukiamas pasiaiškinti, kodėl jis pardavęs daugiau normos, jei ir nepardavęs, tai bent turėjęs.

Nežiūrint viso šito, girtų savaitgalyje pilna. Žinoma, šalia oficialių parduotuvių yra ir neoficialų, kurie iš to daro nemažą biznį, nes, „reikalui esant“, negi žmogus skaitysis su doleriu. Moka, kad ir dvigubai.

Bizniai yra yra pirmoj vietoj. Gali viską pirkti, viską parduoti. Čia žmonės prie daikto neprisiriša. Tai ne Europa, kur dar iš senų laikų yra užsilikusi romantika pvz. prie namo, prie vietovės. Ukiai, namai eina iš rankų į rankas, kaip Lietuvoj eidavo arkliai per čigonų rankas. Nusipirko žmogus ūkį, pavaldė metus ir dairosi geresnio, pelningesnio. Pelnas tai variklis, kuris tempia viską. Tas pats ir su namais. Mūsiškiai irgi nevengia šitokios nusistovėjusios praktikos. Nusipirko, pagyveno. šiek tiek išsitiesė, nuo skolų apsivalė ir jau ieško ko nors geresnio ir pelningesnio. Užtai, kai važiuoji per laukus, nykų darosi. Retai kur pamatysi sodelį, medelį, netgi padorius trobėsius. Jei gyvenamas namas dar ir yra tvarkoj, tai kiti tik ant greitųjų pastatyti. Tas pats ir su namais mieste. Retai kur pamatysi prie namo gražų darželį, lygią pievelę kaip Anglijoj.

Gatvės vaizdas mieste margas. Apsirengimai įvairiausi. Moteriškos daug nešioja kailių. Nepalyginamai daugiau kaip Anglijoje. Mat, klimatas daug šaltesnis. Jau turėjome šalčio 20 C. Čia ir vyrai nevengia margo aprėdalo. Kažkokie kovbojiški, indijoniški, įvariausių spalvų! Kepurės aukštos, plačios, visai tokios, kolas matome filmose. O prieauglis, tai visiškai margas. Dabar, žiemą. daugiausiai su eskimo kepurėmis. Gatvėje išgirsi visokių Europos kalbų. Nors vyrauja anglų, bet kitų tautų procentas taip pat labai didelis.

NAUJOS R. SPALIO KNYGOS

„Pradalgės“ išleistojo linksmų apysakų rinkinio „Trylikos nelaimių“ autorius rašytojas R. Spalis „Tremties“ leidyklai Vokietijoje atidavė stambų (bus apie 340 puslapių didelio formato) novelių rinkinį, pavadintą „Didžiosios Atgailos“. Knyga žada pasirodyti vasario mėn. pradžioje ir puikiai atspausta ir dailiai įrišta drobės viršeliais, kaip ir kiti „Tremties“ leidiniai.

Labai galimas dalykas, kad Didž. Britanijos lietuviams dėl šios knygos bus padaryta maloni išimtis: tam tikras jos kiekis bus atsiųstas ir norintiems pardavinėjams už svarus, taigi neteks rūpintis siuntinėti pašto kuponus (o kuponų ji kaštuos 50, kaip ir V. Alanto „Pragaro pošvaistės“).

R. Spalis taip pat yra baigęs rašyti ir atidavęs Kanadoje išleisti (P. Enskaičio „Rūtai“) dviejų tomų nuotykių knygą jaunimui.

Sutvarkęs šitas knygas ir atidavęs leidėjams, rašytojas R. Spalis šiuo metu vėl rašo jau seniau suplanuotus dalykus: du romanus, kurių vienas bus jumoristinis.

— o —

I. ŠEINIAUS „KUPRELIO“ KAINA

Knygų apžvalgėlėje anąkart klaidingai buvo nurodyta „Kuprelio“ kaina. Iš tikrųjų I. Šeiniaus „Kuprelio“ kaina Didž. Britanijoje yra 28 tarptautiniai pašto kuponai.

Lietuviai svetur

„Argentinos Lietuvių Balso“ teigimu, plačiai pagarsėjusi lietuvaitė smuikininkė Elena Kuprevičiūtė iš Buenos Aires išplaukia koncertuoti Europon. Ji duos smuiko koncertus Londone, Paryžiuje, Muenchene, Amsterdame ir kituose Europos miestuose.

Londono lietuviai su dideliu susidomėjimu laukia savo garsiosios tautietes koncerto. E. Kuprevičiūtė yra sesuo žinomo mūsų pianistovirtuozo Andriaus Kuprevičiaus, dabartinių metu taip pat gyvenančio ir sėkmingai savo koncertais garsinančio Lietuvos ir lietuvio meninko vardą Argentinoje.

Gen. Stasys Raštikis, buvęs Lietuvos kariuomenės vadas, iš tremties nuvykęs Amerikon ir ilgesnį laiką gyvenęs Kalifornijoje, šiuo metu vienoje New Yorko valstybės karo mokykloje dėsto rusų kalbą.

A. Čižauskas, Amerikos lietuvis, yra paskirtas JAV konsulu Indokinijoje.

Brazilijoj, Palmo Tupan elektros stoties elektromechanikas Jonas Adomaitis darbo metu tapo elektros srovės užmuštas. Velionis gimnių neturėjo. Banke liko jo per 10 metų sutaupytų 20.000 kruzeirų.

Horacio Lafer, dabartinis Brazilijos finansų ministeris, yra Lietuvos išeivių sūnus.

Stepui Vykintui, lietuvių žurnalistui ir meno kritikui, kuris šiuo metu dar tebėra Vokietijoje ir tenai gydosi. ALTS iš Brooklyno pacija Memmingeno lietuvių pradžios siuntė 25 dol. auką. Šioji organizacija mokyklai taip pat pasiuntė saldainių siuntinį.

Albina Katiliūtė, buvusi Vilniaus dramos aktorė, debiutuoja Hartforde, Conn. amerikiečių dramos teatre. Ji vaidinis svarbiausią rolę žinomo anglų dramaturgo ir aktoriaus Noel Cowardo dramoje „Present Laughter“.

Madrido dienraštis „Ya“ įsidėjo vedamąjį „Lietuvos kalvarija“. Straipsnyje labai jautriais žodžiais nupasakoja Lietuvos kančias sovietų vergijoje.

Ruth Roman, pagarsėjusi Hollywoodo filmų artistė. amerikiečių angliškosios spaudos pranešimu, yra kilimo lietuvaitė. Patį aktorė šį teigimą patvirtinusi.

Ipolitas Nauragis, Lietuvos Operos solistas, Čikagoje, žurnalo „Margučio“ ruošiamame „Lietuvos Operų Prisiminimų“ koncerte dalyvaus Mefisto ir Boriso Godunovo rolėse ir išpildys kitų operų ištraukas.

Rašytojos Lazdynų Pelėdos sūnus Psibiliauskas, gyvenantis Argentinoje, gyvai reiškiasi tenykščiame lietuvių organizaciniame gyvenime. Jis yra Rosario apylinkės Argentinos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas.

V. Rastenis, žinomas mūsų žurnalistas ir buv. Lietuvių Tautininkų S-gos generalinis sekretorius, o ligšiol Amerikoje „Dirvos“ redaktorius, šiomis dienomis pradėjo dirbti Laisvosios Europos Lietuvių Komitete kaip inormacijos vedėjas.

NEI VIENO LIETUVIO BE LIETUVIŠKOS KNYGOS

Geriausia šventinė dovana yra lietuviška knyga. Tegul nebūna nei vienos lietuviškos pastogės, kurioje nebūtų lietuviškos knygos. Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga siūlo šiuos naujausius lietuviškus leidinius:

1. A. Maceina, DIDYSIS IKVIZITORIUS, laisvės ir laimės priešginybės bei Dievo ir veinio kova žmogaus šidy, 221 psl., kaina 8 šil.

2. A. Maceina, JOBO DRAMA, žmogiškos būties apmąstymas kančios situacijose, 240 psl., kaina 10 šil.

3. Dr. P. Gaidamavičius, IŠBLOKŠTASIS ŽMOGUS, benamybės problemos, 280 psl., kaina 12 šil.

4. A. Sabaliauskas, NUO IMSRES IKI ORINOKO (PER FAKIRŲ ŽEMĘ), kelionių nuotykiai ir atsiminimai iš lietuvio misijonieriaus veklos tolimuose kraštuose, 225 psl., kaina 15 šil.

5. A. Vaičiulaitis, VALENTINA. romanas. antroji pataisyta ir papildyta laida, 144 psl., kaina 10 šil.

6. Al. Baronas, ŽVAIGŽDĖS IR VĖJAI, novelės, 240 psl., kaina 10 šil.

7. K. Grigaitytė, PASLAPTIS, eilėraščiai, 80 psl., kaina 6 šil.

8. Gr. Tulauskaitė, PO SVETIMU DANGUM. eilėraščiai, 60 psl., kaina 6 šil.

9. V. Jonikas, SIELVARTO RAUDOS, poema, 60 psl., kaina 6 šil.

10. V. Jonikas, BRANGMENS, eilėraščiai, 60 psl., kaina 6 šil.

Leidiniai gaunami tokiu adresu: Lith. Association in Gt. Britain, 43, Holland Park, London. W.11.

BR. DAUBARAS

NAYLONO ADYTOJA

Su Petru Šilu mes buvome neperskiriami draugai nuo pat pirmųjų tremties gyvenimo dienų. Rytprūsių apkasai, kieta Belgijoj belaisvė, stovyklinis gyvenimas Vokietijoje ir, pagaliau, anglių kasykla šiame krašte, mus tiek suartino, kad kiekvienas mudviejų žingsnis, kiekviana silpnybė ar kiekvienas mažesnis ar didesnis mūsų užsimojimas buvo abiems aiškus ir žinomas... Nors mūsų praeitis ir amžius buvo skirtingi, tačiau tai nė kiek nekliudė mūsų sugyvenimui. per visą tremtyje išgyventą laiką neturėjome tarpusavyje jokių didesnių nesusipratimų ir nesklandumų.

Kartais, kai susirinkdavo didesnis būrelis hostelio valgykloje ir imdavome pasakoti apie savo praeties dienas, mus erzindavo mano draugo Petro nekalbumas, jei mes tik paliesdavome moterų klausimą. Jis, Petras, visada pirmaudavo pokalbiuose, kai buvo kalbama politikos, ūkio ar kultūros klausimais, tačiau kai tik pradėdavome kalbėtis ar juokauti apie moteris, Petras, tarsi būtų vendans burnon paėmęs, niekad šia tema nekalbėdavo. Jau pirmaisiais mūsų susidraugavimo metais, būnant apkasuose, kai jo paklausiau ar jis vedęs ir kur liko jo žmona, jis man aštrai atkirto:

— Aš nieko nenoriu girdėti nei apie moteris, nei apie vedybas. Jei nori būti man bičiuliu, nekalbėk, man apie tai.

Jau tada supratau, kad jojo praeityje yra įvykę kažkas šiurpaus ir tragiško ir, atrodė, jis net mintimis bijąs grįžti į tuos savo praeities išgyvenimus... Beveik kiekviename jo žingsnyje ir kiekvieną valandą galima buvo įžiūrėti tuos praeities pėdsakus, dažnai jį slegiančius. Todėl sąmoningai vengdavau šios temos, tikėdamosis, kad didysis žaizdų gydytojas — laikas visa sutvarkys.

Laikas, kaip sako juokdariai, bėgo visą laiką ir mono draugas keitėsi. Ypač paskutiniais metais jis nebevengdavo drauge nueiti į šokius, nebevengdavo ir mišrios draugystės. Aš, tačiau, gerbdamas mūsų bičiulystę, niekados neiškeldavau moterų ir vedybų klausimo, nors dažnai šis reikalas man kniedėjo. Tikėjausi, kad vis vien ateis diena, kada mano bičiulis atsikratys praeities slogučio, atsikratys naštos, kuri jį dažnai išskirdavo, tarsi jis būtų raupsuotas. Ir toji diena atėjo.

Pereitąsias Kalėdas mūsų hostelis atšventė iškilmingiau, negu tai būdavo anksčiau. Gal todėl, kad ir mes čiabuvius ir jie mus geriau pažinome, gal todėl, kad su sunkiai pelnytais svarais buvo žymiai lengviau išsiskirti, negu pirmaisiais mėnesiais, o greičiausiai todėl, kad mano draugas Petras šventė šias Kalėdas taip, kaip kiekvienas viengungis angliakasys, turįs 36 metus amžiaus ir 500 svarų einamojoj sąskaitoje. Žodžiu, šventės buvo tokios, kad ir ketvirtąją Kalėdų dieną mudu neįveikėm išsiruošti rytinėn pamainon į kasyklų požemius. Paskutiniuosius abu vakarus mes praleidome šokių salėse. Abu vakarus Petras šoko su ta počia mergaite. Šis jojo elgesys mane labai džiugino ir aiškiai mačiau kaip jis keitėsi, tarsi nuvytusi žolė po šito lietaus.

Mes tingiai tysojome lovose, dalindamiesi praeitų vakarų įspūdžiais. Tuo metu, kai buvau beprasižiojąs paklausti jo, kaip jam patiko jojo partnerė, pro durų apačią, įprasta hostelyje tvarka, paštą išnešiojanti mergina įkiso du laiškus. Vienas buvo adresuotas man, antras mano bičiuliui Petrui. Kai pakėlęs nuo grindų laišką padaviau tebeguliančiam draugui, šis, vos metęs žvilgsnį į voką, skubiai pakišo jį po pagalve, pats, tarsi iš degančio namo, šoko ūmai rengtis. Jo veidai staiga išraudo, o rankos drebėjo ir jam neisekė suvarstyti batų raiščius.

Skaičiau savąjį laišką, retkarčiais žvilgterėdamas į keistą savo draugo elgesį. Jo nervinimasis augo ir jis beprasmingai dėstė daiktus iš vienos vietos į kitą, ieškojo skutimosi reikmenų drabužių spintoje, tuo tarpu kai jie čia pat buvo ant jo staliuko. Pagaliau, jis apsisiautė išeiginiu švarku ant nuogo kūno ir, pagriebęs iš po pagalvės laišką, išbėgo prausyklon.

Pirmasis mano noras buvo pasekti jį beskaitant laišką, tačiau nusprendžiau geriau visai „namatyti“ nei šitokio jo susinervinimo, nei klausyti kas jam parašęs.

Kai po gero pusvalandžio jis grįžo į kambarį, aš nudaviau miegantį.

— Pusryčių nebegausi. Jau dešimta valanda! šūktelėjo jis prikimusiu balsu ir tokiu tonu, tarsi būčiau padaręs jam kažkokią piktą in nedraugišką šunybę.

— Kai pats nueisi valgyklon, paimk ir mano dalį, — paprašiau jo, keldamasis iš lovos. — Aš greit apsirengsiu.

— Pusryčiauti neisiu. Už pusvalandžio išvažiuoju, — atsakė jis, rengdamasis išeigine eilute.

— Išvažiuoji?!

— Taip.

Kai pažiūrėjau į jį, man pritrūko drąsos paklausti, kur jis taip ūmai turįs išvažiuoti ir kada grįšiąs. Jo veido spalva priminė skenduolį, žandikauliai sukąsti, tačiau jie judėjo ir atrodė, kad jo burnoje būtų sauja smulkaus žvirgždo. Mačiau, kad jis kiekvieną akimirką gali prapliupti isterišku verksmu. Sąmoningai vengė mano žvilgsnio ir kada priėjęs padėjau ant jo pečiai ranką, jis krūptelėje, lyg jį būtų palietusi giltinė.

Sakyk, Petrai, kuo galiu pačiam pagelbėti, — švelniai paklausiau jo, negalėdamas susivokti, koks baisus turėtų būti gauto laisko turinys, į tokį beviltišką nusiminimą įklampinęs mano draugą.

Jis lengvai nustūmė mano ranką nuo savo peties. Iš lėto pakėlė galvą ir mudviejų žvilgsniai susitiko. Ne, sakau jums, aš nesu matęs šitokio žvilgsnio, šitokių akių. Jos buvo pilnos ašarų, tačiau aišku buvo, kad jos niekad negali verkti. Jos spindėjo tokia tragiška kančia, kad aš vos valdžiausi pats nepravirkęs.

— Tu man pagelbėsi, jei paliksi mane ramybėje,—atsakė jis žvirgždėtu balsu. Nuo durų pakabos pasiėmė apsiaustą ir, nė žodžio daugiau nepasakęs, trenkė lengvutes kambario dureles.

Ne smalsumo, bet draugiškumo jausmo vedamas, nusprendžiau jį pasekti. Nors vilties buvo maža surasti jį dabar gatvėje, juo labiau, kad nežinojau, kuria kryptimi jis galėjo pasukti. Pro mano langą matėsi rausva telefono būdelė. Išbėgau į gatvę ir iš tos būdelės pasikviečiau taksį. Po penkių minučių aš nerimau automobilyje, kai jis turėdavo stabtelti ir laukti žalios šviesos.

(B. d.)

MŪSŲ GYVENIMAS

LAISVOJI TRIBUNA

VLIKAS IR P. LOZORAITIS

Mes visi sutinkame, kad nesutarimas tarp VLIKO ir Lietuvos diplomatų šefo p. Lozoraičio yra liūdnas ir žalingas reiškinys. Mes norime, kad jie susitartų, vieningai ir sėkmingai mus atstovautų Lietuvos vadavimo byloje. Tačiau tas nesutarimas tęsiasi jau keli metai, ir, atrodo iš viso tas susitarimas yra praktiškai neįmanomas.

Tiek Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, tiek p. Lozoraitis, Lietuvos atstovas prie Vatikano, yra mums svarbūs organai ir nei vieno jų paneigti negalime. Tačiau abu tie organai pretenduoja į vadovavimą mūsų užsienio politikoje, tiksliau sakant, mūsų kovoje už Lietuvos išlaisvinimą. Ir tai visiškai suprantama, nes turi būti vienas vyriausias organas, kuris vadovautų, bet ne du ar daugiau. Tarp dviejų auklių vaikas liks be galvos. Kur yra du „bossai", ten labai nukenčia reikalai, kuriuos jie tvarko, nes tie du „bossai" daug laiko ir energijos sunaudoja nenaudingam ginčui, kuris iš jų vyresnis, bei kas kurio nurodymų privalo klausyti.

Taigi, kuris tų dviejų organų: VLIKas ar Lietuvos diplomatų šefas p. Lozoraitis, turėtų būti vyr. vadovaujantis organas Lietuvos išlaisvinimo darbe?

Ponas Lozoraitis sako, kad paskutinis Nepriklausomos Lietuvos užs. reik. Ministras jam pavedė Lietuvos reikalų atstovavimą užsienyje. Tuo yra grindžiama p. Lozoraičio teisė į vyr. vadovimą Lietuvos reikalų užsienyje.

VLIKas nurodo, kad jis buvo sudarytas demokratišku būdu iš įvairių Lietuvos politinių partijų bei kitų veiksnių atstovų dar okupuotoje Letuvoje ir jau nuo to laiko vadovauja Lietuvos išlaisvinimo kovai. VLIKas pripažįsta mūsų diplomatinius atstovus (esamom sąlygom kitaip ir būti negali), bet sako, kad jis kaipo Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, nustato bendrą politiką Lietuvos išlaisvinimo kovoje, o Lietuvos diplomatai, atseit, atstovai yra tos bendros politikos vykdytojai, kiek tai liečia Lietuvos atstovavimą prie kitų valstybių vyriausybių.

Tai taip, trumpai tariant, atrodo ginčo esmė tarp VLIKo ir p. Lozoraičio. Abi ginčo šalys turi savo šalininkų ir priešininkų. Nekartosiu jų argumentų bei tezių. Tik čia norėčiau dar sykį pakartoti, kad mes visi norėtume, kad tas nenaudingas ginčas būtų kuo greičiausiai baigtas.

Siūlyčiau tai padaryti šiuo būdu.

Mes visi norime (bent dauguma), kad atstatytoji Lietuva tvarkytųsi demokratiniais pagrindais. Mes prileidžiame, kad demokratinė santvarka yra nors ir netobula, — kaip ir kiekvienas žmogaus kūrinys, — tačiau geriausia bei humaniškiausia valdymosi forma, kokią tik žmogus pajėgė iki šiol sugalvoti ir pritaikyti realiame gyvenime. Be to, visi tie kraštai, kurie yra mūsų natūralūs sąjungininkai kovoje už Lietuvos išlaisvinimą iš bolševikų priespaudos, yra demokratinės valstybės. Todėl pabandykime tą ginčą tarp VLIKo ir Lietuvos diplomatų šefo p.Lozoraičio išspręsti demokratiniu būdu: tegul visi lietuviai, kurie nori ir gali laisvai išreikšti savo nuomonę (t.y. tie, kurie gyvename tremtyje) pasisako balsavimo keliu, ar jie nori, kad vyriausiu vadovaujančiu organu Lietuvos vadavimo kovoje būtų VLIKas ar mūsų diplomatų šefas p. Lozoraitis.

Pilnai įsivaizduoju, kad nėra lengva padaryti, bet manau, kad įmanoma. Turime Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, — kuriai priklauso ar priklausys beveik visos mūsų skaitlingos užsienyje organizacijos. Taigi, tą uždavinį, — pravedimą balsavimo ar atsiklausimo, — turėtų pasiimti Pasaulio Liet. Bendruomenės organizacija. Ji turėtų surasti praktišką būdą tai padaryti. Tas organas, už kurį dauguma lietuvių pasisakytų, ir turėtų būti mūsų vyriausias politinis atstovavimo veiksnys. O tie iš mūsų, kurie atsidurtume mažumoje, turime pasiduoti daugumos sprendimui ir apsiriboti tik taip išrinkto organo darbų kritika, net nepaneigimu to organo, kaipo vyr. politinio vadovo mūsų kovoje už Lietuvos išlaisvinimą.

Tai būtų mums kartu ir praktiškoji demokratinė mokykla.

P. Kovas

* * *

„NEATSIMENU"

P. St. Kuzminskas savo straipsnyje „Dėl politinių partijų" „Br. L." Nr. 49 neatsimena, kad DBLS atstovų suvažiavame būtų paaiškėjęs Dr. Vaiterio paminėtas faktas — agitavimas prieš Tautos Fondą. Ir aš buvau suvažiavime ir tą faktą atsimenu. Kad p. St. Kuzminskas geriau prisimintų, paminėsiu kur tai įvyko ir kai kurias detales.

Prieš DBLS atstovų suvažiavimą, Bradforde, buvo LRS susirinkimas. Šiame susirinkime p. St. Kuzminskas, LR Santarvės pirmininkas, pasisake prieš T.F., patardamas grąžinti tuščius aukų lapus. Be to, rodydamas pirštu į save, aiškiai pasisakė, kad ir jis esąs T. Fondui neaukojančių skaičiuje. Tai šitas faktas ir buvo iškeltas DBLS suvažiavime.

Kad p. St. K. šio fakto neatsimena, aš nesistebiu, nes Bradforde prieš T.F. viešai pasakytų žodžių suvažiavime viešai išsigynė.

Ar šitoks p. St. K. pasisakymas prieš T.F. yra agitacija, ar eilinis jo pasisakymas, spręskite individualiai.

V. Ignaitis

LITERATŪROS VAKARAS MANCHESTERYJE

„Britanijos Lietuvio" fondui

Po ilgėlesnės pertraukos Manchesteryje sausio 26 dienai vėl organizuojamas literatūros vakaras. Programa žada būti ir nauja, ir įvairi, ir įdomi. Ją organizuoja pati Liet. Rašytojų Draugijos Valdyba. Programa dar nėra visa paaiškėjusi, bet jau pirmieji ženklai matyti. F. Neveravičius žada atsivežti paskaitėlę apie lietuvių literatūrą anapus geležinės uždangos. R. Spalis atvažiuoja vėl linksmas (gal ne tiek jis pats linksmas, kiek jo skaitomasis naujas dalykas — kažkas apie mūsiškius kultūrinius židinius, kur ne tiek šviečiamasi, kiek nušviečiama). Vl. Šlaitas pravers devyniomis spynomis užrakintus savo spaudai paruošto antrojo eilėraščių rinkinio puslapius ir iš ten pagiedos apie sudaužytus paveikslus ir dar kitokių mums neregėtų dalykų. Pilnesnį programos dalyvių sąrašą pateiksime kiek vėliau.

Vakaro pelnas skiriamas „Britanijos Lietuvio" spaustuvės kapitalams padidinti, todėl, kas dalyvaus, turės progos pasidžiaugti kultūriniu įvykiu, būti jo dalyviu, o taip pat parems „Br. Liet." fondą. Kai reikalas šitaip visokeriopai naudingas, kviečiami ne tik iš arti, bet ir toliau nepatingėti atvykti pasižmonėti ir tuo būdu talkon prisidėti.

Šokantieji ligi tol taupo puspadžius, nes literatūros vakarui nusamdytas orkestras, o geriantieji į slaptas kišenėles jau dabar užspaudžia kiek pinigų, nes bus ir bufetas.

Visą šitą kultūringą triukšmelį mėgina užsukti DBLS Manchesterio Apygardos Valdyba (kad reikalas kultūrinio pobūdžio, tur būt, niekas neabejos, o R. Spalis ta proga įrodys, kad ir bufetas yra ne kas kita, kaip stulpas, kuriuo pasiremia visi mūsų kultūros židiniai). Būkite malonūs nepašykštėti puskronio!

WIMBORNES SKYRIUS

Šis skyrius įsteigtas 1948 m. Blentforde, bet vėliau visi nariai, ryšium su darbų perkėlimu, atsikėlė į Wimborne. Daugelis narių išemigravo ir dabar liko tik 4, todėl skyrius formaliai likvidavosi ir likę nariai mano įsiregistruoti į Centrinį skyrių. Wimbornes sk. buvo tvarkingas ir uolus lietuviškame darbe. Visi nariai buvo aktyvūs ir pareigingi, bet ypač daug pasišventimo, pastangų ir energijos parodė ligšiolinis skyriaus pirmininkas A. Kaziūnas. Nariai jam esame dėkingi už tai ir linkime sėkmingai bei nenuilstamai dirbti ir ateity Lietuvos labui.

P. Miklovas

„LIETUVIŲ NAMŲ" AKCININKŲ SUSIRINKIMAS

„Lietuvių Namų" Akc. B-vės visuotinis metinis akcininkų susirinkimas įvyko Lietuvių Namų patalpose 43, Holland Park 1951 m. gruodžio mėn. 29 d.

Jame dalyvavo 33asmenys, atstovaują 894 akcijas. L. Namų B-vės direktoriui M. Bajorinui atidarius susirinkimą, oficialus B-vės sekretorius Mr. Harry Evans perskaitė šią susirinkimo darbotvarkę: 1. Pereitų metų balanso tvirtinimas, 2) Direktorių rinkimai, 3) Atlyginimo prisiekusiems revizoriam nustatymas ir 4) Einamieji reikalai.

M. Bajorinas, papunkčiui nagrinėdamas patiektą balansą ir pelno bei nuostolių sąskaitą, supažindino akcininkus su bendrovės būviu, veikla ir reikalais.

Bendrovė šiuo metu turi akcinį kapitalą £ 5.694. Judomas ir nejudamas turtas įvertinamas £ 9.509. Maisto, gėrimų, smulkaus inventoriaus, pinigų kasoje ir banke esama £ 1.055 vertės.

Namus perkant, užtraukta paskolos ilgalaikė £ 3.940, trumpalaikė £ 1050. Ši pastoroji per pirmuosius metus pilnai išmokėta. Dabar liko mokėti tik ilgalaikė paskola lygiomis dalimis po £ 320 per metus.

B-vės įmonės — kambarių nuomavimas, valgykla, klubo baras ir spaustuvė padarė apyvartos už apie £ 4.000, duodamos brutto pelno £ 433. Ši suma betgi turėtų būti sumažinta galimomis išlaidomis, kurios galės būti padarytos po balanso sudarymo, tačiau pereitų metų sąskaiton. Toklos išlaidos gali būti: valst. mokesčiai, revizorių atlyginimai ir pan. Šios išlaidos gali siekti ligi £ 713.

Turint galvoje pirmųjų veikimo metų sunkumus, nemažas pradines organizavimosi išlaidas, užtraukiant paskolas ir pan., taip pat ir tą faktą, kad metų bėgyje buvo įmanoma sugrąžinti visa £ 1.050 trumpalaikė paskola, jau nekalbant apie stiprų DBL S-gos rėmimą, perimant „B. Lietuvio" leidimo reikalus, — pereitų metų apyskaita rodo, kad b-vė stovi ant tvirto pagrindo ir esama gražių vilčių ateičiai.

Metinį balansą ir pelno bei nuostolių sąskaitą susirinkimas patvirtino.

Diskusijose dalyvavę, iškėlė reikalą turėti veikimo planą kitiems metams. Pelno ir nuostolių sąskaita turėtų būti labiau detalizuota ir, greta oficialaus teksto anglų kalba, turėtų būti atspausta ir lietuviškai.

Pereitame susirinkime iš išrinktų trijų direktorių, dėl įvairių aplinkybių, metų bėgyje pasitraukė kun. A. Kazlauskas ir F. Senkus. Bendrovės įstatai numato maižiausią direktorių skaičių — du, todėl namų direkcija, pasidėmdama b-vės įstatų par. 86, nuo rugpiūčio mėn. pakvietė R. Baublį eiti direktoriaus pareigų. Šiame susirinkime jis buvo vėl perrinktas direktorium naujam terminui. Trečiuoju b-vės direktorium išrinktas A. Žukauskas — „Lietuvių Namų" administratorius.

Einamuose reikaluose buvo diskutuojamas direktorių atlyginimo klausimas. Pereitame susirinkime šiam reikalui buvo skirta £ 300 metams. Šiame susirinkime direkcija, savo iniciatyva, sumažino sau atlyginimą ligi £200 metams.

Diskusijose dar buvo iškelta pageidavimų dėl klubo kultūrinės veiklos — baras tebėra klubo svarbiausiu atrakcijonu, stipriai pasigendama skaityklos — knygyno. Diskusijose iškeltos mintys ir pageidavimai bus stengiamasi ateinančiais metais įgyvendinti.

Baigiant susirinkimą, J. Senkus iškėlė stambiausio b-vės akcininko P. Pelecko nuopelnus namų kūrimo reikaluose — prisidedant savo akcijomis, entuziastingai organizuojant namų ir spaustuvės vajų jo vadovaujamame DBLS skyriuje. Kadangi P. Peleckas sausio 2 d. išvyksta į Kanadą, J. Senkus, susirinkimo vardu, pareiškė jam nuoširdžią padėką ir palinkėjo sėkmingo gyvenimo naujoj vietoj.

Susirinkimas buvo baigtas M. Bajorino žodžiu, kuriame jis pasidžiaugė rimta ir darbinga nuotaika, vyravusia susirinkime, ir dar kartą pabrėžė gilų įsitikinimą, kad „Lietuvių Namų" Akc. B-vė tikrai pateisins į ją sudėtas viltis ir atliks savo paskirtį sudarys ekonominę bazę lietuviškam veikimui šiame krašte.

A. B.

ATSISVEIKINIMAS SU P. PELECKU

Per vienerius metus jau antrą kartą ir taip stipnoką skyrių palieča emigracijos banga. Išvyksta patys energingiausieji žmonės, kurie veikė, judėjo ir iš nieko lipdė DBLS, statė Lietuvių Namus Londone ir rinko spaustuvei raides. Tai yra tie žmonės, kurie lyg aitvarai nutūpia Kanados miškų ąžuolų viršūnėse arba prasiskverbia Montrealio prekyboje ar pramonėje. Kiti nusileidžia Čikagos aerodrome ir iš ten įsijungia į gausų Amerikos lietuvių gyvenimą. Ten jie atranda daug platesnę dirvą pavergtos Tėvynės vadavimo darbui tęsti.

Štai ir š. m. sausio 2 d. išvyko Montrealin mūsų skyriaus pirmininkas Petras Peleckas. Tai rytų Lietuvos gražiųjų laukų sūnus, visame jaunystės žydėjime vyras. Jis, pamilęs savo Tėvynę visa širdimi.

Mielas Petrai, nepatogu man išvardinti Tavo nuveiktus darbus. Tavo įgimtas kuklumas man neleidžia to padaryti, bet tik priminsiu tavo žodžius:

— Išvykstu, pasilikdamas jums daug kuo skolingas už tai, ką nesugebėjau ar nepajėgiau padaryti.

Mes, pasilikę bletchlečiai, linkime Tau asmeniniame ir visuomeniniame darbe laimės ir geriausios kloties. Ir tą laimingąjį rytą, kada laisvės varpai vėl skambės, sugrįžti į Tavo taip numyletą gimtinę.

Liūdas Koklys

*

P. Peleckas buvo vienas iš pavyzdingiausių ir jautriausių DBLS narių. Jis gyvai atsiliepdavo į svarbiuosius mūsų reikalus. Sunkiai dirbdamas žemės ūkyje, o vėliau — plytinėje jis nupirko už 114 svarų Lietuvių Namų akcijų ir vienas iš pirmųjų steigiamos spaustuvės fondui paaukojo 5 svarus. Jis uoliai skatino ir kitus remti DBLS centro pastangas, įsigyjant L. Namus ir spaustuvę. Be to, jis žymias sumas aukojo Tautos Fondui ir kitiems lietuviškiems reikalams. Išvykstant jam į Kanadą, šiomis dienomis Londone, Lietuvių Namuose, DBLS pirmininkas M. Bajorinas suruošė kuklias išleistuves, kurių metu buvo išryškintas šio kuklaus, bet skaidrios dvasios mūsų tautiečio pasišventimas DBLS darbuose.

„Br. Liet." Red.

BRADFORDO KRONIKA

„Britanijos Lietuvio" bendradarbis A. Dičpėtris serga ir guli Ikley ligoninėje. Jam padaryta sunki inkstų operacija. Ligonis pamažu taisosi. Jo nemaža šeima atsidūrė sunkioje būklėje. Tam reikalui Bradfordo skyriaus valdyba padarė rinkliavą ir surinko £14.19.0. Pinigai dar prieš Kalėdas įteikti ligoniui.

Toje pat ligoninėje yra dar du lietuviai, sergą TBC.

Kalėdų proga, DBLS Bradfordo sk. valdybos rūpesčiu, Tomkus, Šatas ir Ignaitis visus tris ligonius aplankė ir įteikė po pakietėlį dovanėlių, kurias parūpino sk. valdyba.

*

Antrą Kalėdų dieną vietos lietuvių vaikams buvo suruošta eglutė. Kalėdų senelis vaikučius apdovanojo dovanėlėmis, o vaikučiai jam už tai padeklamavo po eilėraštį.

— o —

Padėka

Visiems Coventrio vyties skyr. lietuviams už Kalėdų švenčių proga man suteiktą moralinę ir piniginę paramą, taip pat p. Hakui už Kalėdų vaišes ir globą man esant ligoninėje, esu visados dėkingas ir tariu nuoširdžiausią ačiū.

Vacys Lapinskas

KIEK MUSŲ YRA ANGLIJOJE

Su tokiu klausimu mums dažnai tenka susidurti ir dalyką suprantančiam yra labai keista, kad nėra tokio lietuviško organo, kuris į tą klausimą galėtų duoti aiškų ir pilną atsakymą.

Yra visokių pažiūrų į anketas ir asmeninių žinių rinkimą. Vieni bijo, kad tokios žinios nepatektų kur nereikia, kiti iš nesupratimo ar nerangumo į pasiųstas anketas neatsako. Tokiu būdu netolimoje praeityje yra nenusisekę keletas tokių nemažai kainavusių pastangų. Dalykas aiškus — statistinės žinios yra tik tada vertingos, jei jos yra patikimos, pilnos ir apima galimai visus klausiamuosius.

Asmeniškos anketos žinios niekam tiesioginio intereso nesudaro, jos yra laikomos pasiaptyje ir patikimose rankose. Bet jos yra būtinos, norint sudaryti santraukas skaičiais, iš kurių matyti kiek galvų ta ar kita žmonių grupė turi, kaip jos pasiskirsto pagal amžių, lytį, profesiją, sveikatą ir t.t. Tokios santraukos niekam nėra asmeniškai kenksmingos, todėl jos gali būti padarytos prieinamos platesnei suinteresuotai visuomenei ar organizacijų vienetams, kurie turi reikalų su tomis žmonių grupėmis. Jos veikimas ir to veikimo planavimas be tokių statistinių žinių yra neįmanomas ar yra labai netobulas.

Štai kodėl valstybės skiria milijonus tokių statistikų laikas nuo laiko pravedimui ir yra įstatymai, kurie visus įpareigoja pilnas ir teisingas žinias suteikti.

Grįžkime prie DBLS. Tiesioginiai s-gos nariai yra surašyti ir apie juos žinių turima. Bet mes neturime pilnų žinių apie narių šeimas ir jaunimą, kurie nėra kaipo nenariai surašyti. Gi sąjungos veikimui ir jos tikslų siekimui jaunimas yra vienas iš svarbiausių objektų. Jie mokosi ir jiems reikia padėti išmokti taisyklingai lietuviškai rašyti, juos reikia bent šiek tiek supažinomti su Lietuva. Reikia nepamiršti, kas mums gal gerai žinoma, jiems yra nauja ir nežinoma. Jei mes tokių pastangų nedarysime, neturėsime kas mūsų lietuvišką darbą po mūsų tęstų.

Yra ir praktiško reikalo. Vaikai ir jaunimas taip pat yra reikalingi progų susitikti ir pabendrauti ar pažaisti kaip ir suaugusieji. Suaugusiems yra klubai ar šokių pramogos, gi vaikams toje vietoje reikalingos eksursijos, stovyklos, žaidimai su tokio pat amžiaus vaikais bei jaunimu.

Pasitaiko, kad tarptautinės organizacijos pasiūlo gražių progų lietuvių jaunimui įdomiai paatostogauti ar tęsti moksią. Tokias progas ne tik negalima praleisti, bet jų reikia ir pajieškoti. Jaunimą reikia suburti į savarankišką vienetą, kad jie betarpiškai galėtų savo reikalus svarstyti ir atstovauti.

Visiems turi būti aišku, kad to viso pradžiai reikalingos statistinės žinios.

Mažoaug prieš mėnesį C. V. išsiuntinėjo skyriams labai kuklias anketas, kur nėra jokių klausimų, dėl kurių bet kam reikėtų varžytis atsakyti.

Nemaža dalis jau grįžo užpildytos, bet dar, toli grazu, ne visos. Kiti skyriai, neturėdami davinių vietoje, kreipiasi į išsisklaidžiusius po visą kraštą narius. Būkime susipratę ir nedeiskime su atsakymais. Tuo mes palengvinsime s-gos organams ir prisidėsime prie jų veikimo pagerinimo.

M. Bajorinas

MANCHESTERIS ATSISVEIKINA SU P. KLEZU

Gruodžio 28 d. su žmona, Milda Prekeryte Kleziene, išplaukė į Kanadą manchesteriškis visuomeninkas Petras Klezas. Gyveno jis ne pačiame Manchesteryje, bet gretimame Lowtono miestelyje ir visą laiką kasė anglis — juodąjį auksą. Šalia tiesioginio darbo gyvai dalyvavo lietuvių visuomeniniame gyvenime. Beveik nuo pat pradžios iki šiol pirmininkavo Lowtono skyriui (pirmasis pirmininkas P. Novozelskis jau Kanadoje), kuris buvo išaugęs iki šimtinės būrio, tik dabar dėl emigracijos ir persikilnojimų vėl apnykęs.

P. Klezas buvo tarp pirmųjų, kuriems teko organizuoti Manchesterio apygardą. Čia taip pat su maža pertraukėle išdirbo iki galo, rūpindamasis tiek kultūriniais, tiek organizasiniais reikalais. Reikia pasakyti, kad daugelis kultūrinių parengimų ir darbų neišsiverte be jo iniciatyvos ir jėgų. Taip pat jis buvo ir Manchesterio Lietuvių Klubo valdyboje.

Kartais parašydavo ir „Brit. Lietuviui". Rašinėja eilėraščius ir noveles (viena didesnė buvo išspausdinta „Br. Lietuvyje"), kurių paskaitydavo ir literatūros vakaruose. Buvo taip pat Liet. Rašytojų Drjos Didž. Britanijos skyriaus narys. Buvo rotatorinio „Akiračio" atsakomasis redaktorius, „Manchesterio Apygardos Žinių" redakcinės kolegijos narys ir pagaliau redaktorius ir kitokių sujudimų dalyvis. Jo aukštaitiškam giedrumui užteko ir laiko ir darbo, o darbams — jėgų, ištvermės ir giedrumo.

Tikimės, kad jam ir Kanadoje nepritruks nei lietuviško darbo, nei tokiam darbui laiko ir energijos.

K. Barėnas

KALĖDŲ SENELIS LIETUVIŲ NAMUOSE

Gruodžio 29 d., sekmadienį, buvo suruošta Londono jauniesiems lietuviams Kalėdų eglutė Lietuvių namų patalpose. J. Baublienei vadovaujant, buvo paruoštas šokių „ansamblis", kurį sudarė N. ir J. Pumerytės, K. Baublys, O, ir R. Daunoraitės. Mažiesiems eglutės šventėje dalyvavusiems svečiams, kurių buvo per keturiasdešimt, taip pat ir gausiam tėvelių būriui, šis šokių „ansamblis" buvo labai maloni staigmena. Programos įžangoje buvo gyvasis kalėdinis paveikslas, kuriame be jau minėto „ansamblio", dalyvavo Rita Daunoraite, A. Vilčinskas ir K. Šalkauskas. Atitinkamą gyvajam paveikslui tekstą paruošė S. Prapuolenytė. Skaitė Vladas Dargis.

Proginius eilėraščius padeklamavo Liudvinavičiūtė, Reda Daunoraitė ir Kalbatas, mažajai Varkalaitei asistuojant.

Kalėdų Senelis, padovanojęs mažiesiems gražių žaislų, o vyr. amžiaus vaikams vertingų lietuviškų knygų, susijaudinusius jaunuosius svečius pakvietė specialiai jiems paruoštai arbatėlei.

Malonu pastebėti, kad į šią vaikučių šventę atsilankė taip pat ir kai kurie senųjų emigrantų vaikai su savo tėveliais.

Vaikams dovanėles ir kuklią tos dienos proga arbatėlę paruošė L. Skripkutė ir J. Šalkauskaitė.

BUCKMINSTERIS

Šioje vietovėje, tarp žaliuojančių medžių, yra įrengta geležies rūdos kasyklų stovykla, kurioje gyvena 18 lietuvių. Vyrai tautiškai susipratę ir gyvai reaguoja į svarbiuosius lietuviškus reikalus. DBLS-gos nariais yra 15 vyrų, kurie visi net pirmyn sąžiningai moka solidarumo mokestį. Praeitais metais Tautos Fondui sudėjo 19 sv. 10 šil., Diepholzo lietuvių gimnazijai — 13 sv., Vokietijoje vargstantiems tautiečiams pasiųsta 2 siuntiniai. Šitai įvykdyta iniciatyva darbščios skyriaus valdybos, ypač skyriaus pirmininko p. V. Simonaičio. Mūsų visų pageidavimas — kuo greičiau baigti ginčus tarp vadovaujančių mūsų politinių veiksnių ir ranka į ranką visiems vaduoti Tėvynę.

K. K.

P-lę **Oną SIAURYTĘ**
ir skyriaus narį
p. A. MATULAITĮ
sukūrus lietuvišką šeimą, sveikiname ir linkime saulėtos ateities.

Nott-mo skyr. valdyba

— o —

Mūsų skyriaus narius
Reg. DUMČIUTĘ ir A. BERŽINĮ
M. TREČIOKAITĘ ir A. GARKUNĄ
sukūrusius lietuviškas šeimas, sveikiname linkėdami šviesios ir laimingos ateities.

Nottinghamo skyr. valdyba ir nariai

DU SPEKTAKLIAI

Sekmadienį, XII. 16 d. „Atžalyno" parodytas veikalas „Valkata" tai tipinga devynioliktojo amžiaus antrosios pusės didaktinė melodrama. Blogis, nors ir daug pikto pridaręs, gėrio įveikiamas ir žiaurios bausmės išvengia vien dėl laimėtojų širdies taurumo. Šiame veikale bemaž nėra paprastų žmonių. Išskyrus patį Valkatą, kuris turi ryškius žmoniškumo bruožus, visi kiti personažai angelai, o administratorius, Fadiejus Kozlovas, įkūnytas velnias. Veikalo struktūra — tipinga melodrama su visais jai priklausomais atributais, monologais, replikomis į šalį, baltais siūlais čia pat scenoje siuvama intryga bei jautrias širdis graudenančiomis scenomis.

Veikalo autorius nežinomas. Atrodo, jis turėtų būti amerikietis. „Valkata" ne tik išverstas į lietuvių kalbą, bet ir „sulietuvintas", atseit, kaip kitados buvo daręs Dabušis, versdamas Čechovo noveles, veikėjai paversti Lietuvos žmonėmis ir veiksmas perkeltas į Lietuvą.

Toji aplinkybė įnešė į veikalą linksmumo momentų. Pav., iš Lietuvos į Paryžių plaukiama garlaiviu, devynioliktojo amžiaus Rusijos imperija buvusi konstitucinė valstybė, Lietuvoje sparčiai vystėsi pramonė ir buvo net sidabro kasyklos.

Tenka čia pastebėti, kad vertimo kalba, nors, atrodo, „Atžalyno" kiek ir pataisyta, pasiliko pasibaisėtinai bloga. Tokių „šedevrų", kaip „trys metai tam atgal", „ji taip graži" ir kt., ten labai daug ir jie žiauriai pjauna klausytojo ausį.

Kodėl „Atžalynas" pasiėmė statyti būtent tą veikalą, čia jau klausimas, į kurį jis pats tegalėtų atsakyti. Mums įdomu ne tai. Įdomu, kaip režisieriui ir aktoriams pavyko išspręsti to veikalo pastatymą ir jį suvaidinti.

Režisierius, J. Masiulis, visai teisingai įvertinęs situaciją, išplaukiančią iš veikalo pobūdžio bei metrikos, surežisavo jį taip, kaip tokie veikalai ir buvo statomi bei režisuojami jų pasirodymo pasaulyje laikais. Atmetęs modernines režisūrines bei vaidybines priemones, jis parodė spektaklį, tarytum iškirptą iš devynioliktojo amžiaus antrosios pusės, Kaip „Aušros Sūnuose" taip ir šiame veikale, buvo jausti gerai apgalvota bendra režisūrinė linija ir kieta režisūrinė ranka. Visi vaidinimo galai ir personažai buvo gražiai ir tinkamai susiūti.

Kalbant apie pastatymą, tenka pastebėti, kad V. Jokūbaičio dekoracijos, bendra savo dvasia ir stiliumi atitinką veikalą, buvo taikomos ir pritaikytos pačiam veikalui, neatsižvelgus į tai, jog jo vyksmas perkeltas į Lietuvą.

Aktorių charakterizacija buvo pritaikyta veikalo metrikai, tačiau jų kostiumai bemaž be išimties visiškai neatitiko nei veikalo vaizduojamojo laikotarpio, nei jame veikiančio visuomeninio sluogsnio. Kodėl taip buvo, lengva suprasti. Tinkamiems kostiumams pasigaminti „Atžalyno" kišenė neišnešė.

Visus tuos trūkumus, betgi, su kaupu atpirko ir jau paminėtos režisūrinės pastangos ir mielų „Atžalyno" aktorių nuoširdumas.

J. Paulikaitis, vaidinęs Valkatą, sukūrė labai įdomų, giliai žmogišką, tarpais komišką, tarpais jaudinamai graudų, valkatos filosofo, nelaimingų aplinkybių į visuomenės padugnius nustumto žmogaus tipą. Paulikaičio Valkata, nors perdėm svetimas šiandienybei, buvo labai nuoširdus ir žiūrovą pilnai įtikino.

P. Masiulio sukurtas Fadėjus Kozlovas, savanaudis intrigantas, ligi gyvo kaulo egoistas, siekiąs savo tikslo, neatsižvelgdamas į priemones, žengiąs per „kraują ir lavonus", vaidybiniu atžvilgiu buvo be priekaištų.

Labai malonų ir simpatišką, įsitikinusį ir reikiamai momentais griežtą Zigmą Montvilą sukūrė V. Teseckas.

B. Šukytė gražiai ir jaudinamai suvaidino Liudmilą, pradžioje įnoringą išlepintą vienturtę, vėliau angeliškos prigimties bei širdies merginą. Tektų prikalbėti daug gražių žodžių, sveikinant B. Šukytę laimingai perbridus per saldžiai limonadinę Liudmilos rolę.

Nemažiau limonado yra ir motinos, Liniavičienės, rolėje, kurią su dideliu šarmu ir įgimta gracija atliko J. Šukytė.

Čia pastebėtinas įdomus momentas: einant veikalo turiniu, pasirodė, kad Liudmila (B. Šukytė) nesanti tikroji Liniavičienės (J. Šukytės) duktė. Na, bet žiūrovai galėtų prisiekti, kad ji tikroji duktė, taip tos dvi žavingos gyvenime ir scenoje Šukytės atrodė panašios.

S. Liutkevičiaus suvaidintas Matas Liniavičius, buvo labai simpatiškas ir kėlė nuoširdžią žiūrovų užuojautą.

Zonės, kambarinės rolėje B. Pivoriūnienė žavėjo grakštumu, koketiškumu ir skeptišku humoru.

Baigiant šį abejų spektaklių įvertinimą, tenka su dideliu malonumu nesutikti su „Atžalyno" vadovu, kuris prieš pirmąjį spektaklį buvo pareiškęs, jog „Atžalynas" nepretenduoja dar būti teatru. Malonu, kad jis nepretenduoja, bet iškrųjų jis yra gera teatro pradžia. Abu spektakliai, meniniu požiūriu, buvo galimai aukšto mėgėjiško lygio vaidinimai su gera doze gilaus teatrinių probiemų supratimo ir iš dalies su visai priimtinais, o vietomis ir labai gerais tų probiemų išsprendimais. Čia jau tik vienas žingsnis, viena kita didesnė pastanga, ir „Atžalyną" turėsime vadinti teatru. To ir norėtųsi jam iš širdies palinkėti.

„Atžalyno" gastrolės Londone ryškiai parodė, kokių rezultatų galima pasiekti, turint nuoširdų meninį palinkimą, patriotizmą ir lietuviškosios pareigos tremtyje supratimą. Sunkiausios kliūtys įveikiamos, jeigu nesigailima triuso, energijos bei pasiryžimo, siekiant ne sau naudos, bet benaro visų labo, turint galvoje, kad vien duona ir bizniu žmogus gyvena, kad jam reikia tarpais atsikvėpti dvasia, svetimųjų jūroje tūnant, būtina pasijusti gyvu lietuviu gyvų lietuvių tarpe. Du tokie „Atžalyno" spektakliai daugiau padaro lietuviškumui gaivinti ir net plėsti širdyse tų, kurie jį ima pamiršti, daugiau padaro lietuvių nuoširdžiai vienybei pasiekti, negu penkiasdešimt laikraštinių straipsnių ar trafaretinių patrotiškų kalbų.

Abu spektakliai susilaukė pilnos salės žiūrovų, kurie kėlė visai pelnytas „Atžalynui" ovacijas. Kaip ir pasigendama buvo žiūrovų tarpe dalies mūsų inteligentijos. Į vaidinimus neatvykę, tesigaili.

Pirmame spektaklyje buvo apsilankęs Lietuvos Įgaliotas Ministeris Londone B. K. Balutis ir Atstovybės Patarėjas P. Balickas su Ponia.

Atsisveikinimo spektakliui pasibaigus, negalėjusių spektaklyje apsilankyti Ministerio B. K. Balučio ir DBLS-gos Pirmininko M. Bajorino vardu „Atžalynui" padėkojo ir toimesnės sėkmės palinkėjo DBLS-gos vicepirmininkas prof. S. Žymantas. P. Mašalaitis sveikino svečius Londono Lietuvių Meno Sambūrio vardu. L. Triupaitis, sveikindamas „Atžalyną" Lietuvių Namų vardu, palinkėjo jam išsikeroti į drūtų Lietuvos ąžuolų girią. Įteikus mieliesiems gastrolininkams gėlių, iniciatorių ir Londono lietuvių visuomenės vardu jiems padėkojo DBLS-gos Londono I-jo skyriaus pirmininkas A. Namajuška. Gražia kalba į sveikinimus atsakė „Atžalyno" administratorius ir aktorius S. Juozapavičius.

„Atžalynas", išvykdamas atgal į Bradfordą, neabejotinai išsivežė gerą glėbį Londono lietuvių širdžių.

Londono lietuvių visuomenė yra dėkinga už šių spektaklių parodymą ir „Atžalynui" ir šį pastarąjį pakvietusiam, spektakliams surengti daug triuso bei darbo padėjusiam DBLS Londono 1-am skyriui su jo energingu ir pasiryžusiu pirmininku A. Namajuška priekyje.

F. Neveravičius

NEDARBAS KANADOJE DIDEJA

Aktualiausia mūsų imigrantų sluoksniuose tema yra nedarbas. Šiuo metu Ontario provincijoj priskaitoma 77.837 bedarbiai. Kaip greit plečias ši šmėkla, galima spręsti iš šios statistikos: nuo 1951. XI. 22 iki XII. 6 d. bedarbių skaičius pakilo 11.000; po gruodžio 7 d. per vieną savaitę tas skaitmuo padidėjo iki 28.000. Čia paduodamoje statistikoje nepažymėti tie darbininkai, kurie turi darbo tik 4 ar 3 dienas per sa vaitę. Nedarbas ypatingai sunkiai slegia manufaktūros pramonę, tačiau jis paliečia bemaž visas pramonės šakas. Pav., elektrinių pečių, šildymo aparatų, skalbimo mašinų, šaldytuvų, statybos reikmenų etc. Gamyba sumažėjo radio ir televizijos aparatų ir kitur. Nedarbas neigiamai at siliepia ir į prekybą. Paklausa sumažėjo rūbams, kosmetikai ir t.t. Pirkliai nusiskundė mažesnėmis apyvartomis jau lapkričio mėn., bet tikėjosi didesnių apyvartų gruodžio mėn. Dabar paaiškėjo, kad prieškalėdinė prekyba yra silpnesnė ir tai gali privest eilę firmų prie finansinių sunkumų.

Sezonui pasibaigus žemės ūkyje, krinta darbininkų paklausa ir kaime ir šiuo metu National Employment Service negali surasti ten vietos nė vienam DP. ūkininkai įdomaujasi darbo jėga tik pavasario darbams.

Miško pramonė apsirūpino darbininkais iš anksto ir dabar priima darbininkus tik kai kurių miško rūšių kirtimui.

Namų statybos srityje šią žiemą atsirado kur kas daugiau bedarbių, negu tuo pat laiku pernai. Toronto mieste šioje darbo šakoje priskaitoma 137% bedarbių daugiau, negu pr. metais.

Svarbiausia nedarbo priežastis yra plieno trūkumas. Geležies ir plieno pramonėj dirbama vos 4 dienas per savaitę ir iš ten daug darbininkų atleidžiama. Dalis jų gali tikėtis vietų po Naujų metų; kiti — pavasarį. Lėktuvų pramonėje yra laisvų vietų, tačiau į jas imami tik aukštos kvalifikacijos specialistai.

Nedarbas Toronte palietė daugelį lietuviškų šeimų. Dėl to mūsiškių tarpe kalėdinis ūpas prislėgtas. Vargui gresiant, jie dažniau prisimena savo Tėvynę, kur nedarbo problema daugeliui visai nerūpėjo.

Kanadoje dažnai galima susidurti su nuomone, kad nedarbas, girdi, yra imigracijos pasėka. Reikia pripažinti, kad vyriausybės sluoksniai ir opozicija dažnai aiškina, kad imigrantai čia darbo iš kitų nepaveržia. Priešingai, jie yra vartotojai ir todėl jie tik padidina paklausą. Be to, daugelis imigrantų jau patys virto darbdaviais; jie patys įsteigė savo pramonės ir prekybos įmones. Normaliose sąlygose visur ir visuomet atsiranda bedarbių: sezoninių ir tokių, kurie meta vieną vietą ir ieško kitos. Šiuo metu bedarbių esą daugiau, negu pernai; tačiau prieš porą metų jų buvę čia 27.000 daugiau, negu dabar.

Kanada toli gražu neturi tiek darbo rankų, kiek jai reikalinga dabar ir ateičiai. Pav., šv. Lorenco kanalo statybai reikės labai daug darbininkų. Karo pramonė, kai ji bus paleista pilna jėga, irgi pareikalaus masių. Šios dvi darbo šakos esančios būtinos Kanados saugumui ir jos pramonės ateičiai. Kanadoje esą daug vietos darbštiems ir sumanesniems; jie greit suras saug darbo ir gales suteikti jo ir kitiems.

V. G.

DBL S-gos Derby skyriaus narį
Antaną TIJUNAITĮ
ir
p-lę Ellen ZIRBES
jų sutuoktuvių proga, sveikina ir linki gražaus gyvenimo.

Derby skyr. valdyba ir nariai.

— o —

P. J. ŠALTĮ
ir
p-lę A. ŠNEIDERYTĘ
sukūrusius lietuvišką šeimą, nuoširdžiausiai sveikina ir gražiausio gyvenimo linki.

K.F.J. Reivyčiai

SOVIETU MOTERYS

Vienam kitam vokiečių belaisviui pavyksta dar ir dabar grįžti iš Sovietų Rusijos. Grižę pasakoja apie gyvenimą už geležinės uždangos. „Die Weltwoche" korespondentas, remdamasis belaisvių pasakojimais, rašo apie dabartinį sovietinės moters gyvenimą. Kaip žinia, sovietinė konstitucija moterį sulygina su vyru ir teisiniu ir pareigos atžvilgiais. Moterys turi lygas balsavimo teises ir taip pat jos gali būti renkamos į „valdžią". Jos gali dirbti tą patį darbą, kaip ir vyrai, gauti tokį pat atlyginimą, jei žinoma, padaro tiek, kiek vyras. Teoretiškai joms leidžiama studijuoti bet kurią mokslo šaką.

Tuo tarpu belaisviai, ilgesnį laiką gyvenę „rojuje", tvirtina, kad sovietų moterys jaučiasi laimingiausios, jei jos yra traktuojamos moterimis. Smulkūs patarnavimai, „buržuaziniai" mažmožiai, tinkamas dėmesys, taip natūraliai įsigyvenęs Vakaruose vyrų draugystėje su moterimis, sovietėms yra taip vertinama, kaip Maskvos elegantiškai damai užsienio kvepalai. Vienas belaisvis pasakojo, kad ir NKVD vertėja, po ilgo ir varginančio tardymo, kai jis jai padavęs apsiaustą, nusišypsojo sakydama: „Gaila, kad jūs esate belaisvis..."

Sovietinio majoro žmona nuoširdžiai vaišinusi vokiečių belaisvį, padėjusį jai panešėti lagaminus. Sovietinės moterys instiktyviai jaučia, kad vyrai, nors ir iš priešo kraštų, jose mato moterį, kuriai reikia pagelbėti, pasakyti komplimentą.

Kaip jūsų kraštuose gyvena moterys, kaip rėdosi ir ką dirba, — tai nuolatiniai klausimai sovietines moters. Žėrinčiomis akimis jos žiūri į belaisvių rodomas žmonų ir dukrų nuotraukas, kurios joms yra mažyčiai plyšeliai į tą pasaulį, apie kurį jos girdi tik bloga, tačiau jaučia, kad ten, vis dėlto kitaip, negu „rojuje", kad ten moteris yra laikoma moterimi, bet ne „socienktynių mašina".

— Kas man iš to, kad mes turime su vyrais lygias teises, — guodėsi žuvusio kario našlė, — jei aš turiu 8 valandas dirbti, kaip stipriausias vyras vien tam, kad šiaip taip išlaikius save ir vaiką?! Vieno, ko aš trokščiau, tai turėti vyrą, kuris mane gerbtų, mylėtų ir elgtųsi su manim taip, kaip jūs elgiates su savo moterimis. Bet mūsų krašte tokių vyrų yra tiek, kiek valstybinėje loterijoje didžiųjų laimėjimų...

Visų sovietinių darbininkių išvaizda vienoda, ypač žemos metu: jos dėvi tamsiai melyną, arba pelenų spalvos trumpą vatinį švarką, panašias kelnes ir aulinius veltinius. Viena, kas jas skiria nuo vyrų, tai galvos apdangalas — skarelė. Jųjų žodynas, judesiai, pokalbiai niekuo nesiskiria nuo vyrų. Tik kai jos išsilukštena iš šių vatinių kiautų, kai jos pasitiki pasakotoju, dažnais atvejais pasirodo lepios, ištroškusios žmoniško elgesio ir tos šilumos, kuria prigimtis yra apdovanojusi moterį, o baisusis sovietinis režimas yra jai atėmęs.

SURINKIME SEN. GIESMIU MELODIJAS

Visai teisingai Lietuvą vadiname dainų šalimi, nes ji tokia buvo ir dar yra, nors ir kaip labai niokojama. Tačiau šalia dainų, puošiusių mūsų tautos pasaulinį gyvenimą, lietuviai giedojo labai daug religinių giesmių, verstinių iš kitų kalbų ir dar daugiau naujai sukurtų, pradedant pirmaisiais krikščionybės šimtmečiais Lietuvoje ir naujai atsirandančių tolimesnėje amžių eigoje.

Išskiriant Mažvydo Katekizme esančias giesmes (skirtas reformuotam tikėjimui) ir paskui kitus evangelikų leidinius, lietuvių katalikų giesmės pradžioje nei teksto nei melodijų atžvilgiu nebuvo užrašomos bei spausdinamos. Tik 16 amž. katalikai Lietuvoje pradėjo daryti giesmių rinkinius, spausdindami tiktai jų tekstus. Muzikos, melodijų likimu bei tvarkymu paliko pasirūpinti patiems giedotojams. Tad giedotojai taip kaip jiems lietuviškas nusiteikimas padiktavo ir pradėjo kurti savas natas, jas dalinai skolindami iš kitur ir savip „išraitydamai". Kaip iš iki šioi atliktų studijų man yra paryškėję, giesmių tekstams natas senieji didele dalimi skolinosi iš labai gausaus mūsų dainų melodijų lobyno, tokiu būdu ir verstinius giesmių tekstus dar labiau sulietuvindami.

Mūsų senųjų giesmių tekstai ne visi yra vertimai iš lotyniškų, lenkiškų ar vokiškų giesmių. Kas verstines giesmes liečia, jos buvo daromos **ano meto** lietuvių kalboje, taigi to meto lietuviams verstinių giesmių tekstai jau buvo sulietuvinti. Kadangi lietuviai tuomet dar neturėjo savų terminų teologinėms mintims išreikšti, dėl to buvo skolinami įvariūs svetimi žodžiai, kurie dabar mums, grynai lietuviškoje kuitūroje užaugusiems, jau sukelia papiktinantį ir atstumiantį jausmą, kuris jaunąją kartą privedė prie to, kad ji tų senų giesmių jau nebesimokė, jomis nebesidomėjo ir jų nebeatnaujino (išskyrus jų tik keletą). Tokiu būdu jaunoji lietuviškoji karta nutraukė visus ryšius su senąja ir garbinga mūsų giedomojo tradicija.

Jaunoji karta, kuri nevertina ir neperima savo tautos senųjų tradicijų, lengvai patenka pavojun prarasti daugelį savo tautos charakteringų kultūros bruožų ir pasiduoda svetimoms įtakoms bei ištautėja.

Laisvojoj Lietuvoj dainų melodijų rinkimu jau buvo rimtai pasirūpinta, o toj pačioj **katalikiškoje** tėvynėje niekas nesidomėjo mūsų senuolių per daugelį šimtmečių giedotų giesmių melodijomis; dėl to mūsų senosios giesmės, nors ir kantičkose daug kartų atspausdintos, buvo nuo pat pradžios jau pridengtos užmiršimo skraiste ir tiko daugumoj užmirštos; nes giesmės be melodijų jau nebe giesmės, bet tik religinė poezija.

Vokietijoje, **Varel'y** (prie Oldenburgo) esančioje priegiaudoje yra keletas gana gerų giedorkų, kurios man pagiedojo visas savo dar atsimenamas kantičkinių ir kitų giesmių melodijas. Visas tas melodijas užsirašiau, tuo būdu prisidėdamas prie senųjų giesmių melodijų rinkimo. Iš viso tenai užsirašiau virš šimto melodijų.

Šia proga dar kartą nuoširdžiai dėkoju visiems, kurie man pagelbėjo sekmingiau atlikti tą darbą.

Mūsų senosios giesmės buvo giedamos kiekviename Lietuvos krašte daugiau-mažiau skirtingomis melodijomis. Todėl būtinai reikia susirasti ir užrašyti melodijas tų pačių giesmių, giedotų skirtingose vietose. Tik tada bus galima sudaryti pilną vaizdą apie giedojimą ir pačias giesmes. Giedorkos Varel'yje yra kilusios visos iš Suvalkijos, — Virbalio, Alvito ir Sintautų parapijų. Kadangi Žemaitijoj, iš dalies ir Augštaitijoj, atrodo, yra buvę didžiausi giesmnių atsiradimo lopšiai, tad kiek galima daugiau reikia surinkti melodijų iš tenai kilusių giedotojų, žinoma, neaplenkiant nei kitų. Juo daugiau melodijų surinksime, tuo lengviau bus galima atpažinti mūsų senąjį giedojimą.

Prof. J. Žilevičius jau užrašinėja senųjų giesmių natas iš vienos netoli Žemaičių Kalvarijos augusios giedorkos Labai kviečiu visus muzikus, kurie tik turi pdogos susitikti su mūsų senaisiais giedotojais, tuojaus užrašyti jųjų dar atsimenamas giesmių melodijas. Jeigu giesmių tekstai yra imami iš kokios nors knygos, tai užtenka prie natos užrašyti vieną posmą, nurodant tą knygą ir jos puslapį. Taip pat reikia prie kiekvienos giesmės pažymėti, kas pagiedojo, iš kur ir kokio amžiaus yra tas giedotojas; be to, naudinga dar pridurti, iš ko giedotojas tas giesmes išmoko, kada ir kokiomis progomis atskira giesmė būdavo giedama.

Užrašytas giesmių melodijas prašoma nusiųsti, — jei ne atiduoti, tai bent su jomis susipažinti, prof. J. Žilevičiui: 116 Park Place, ELIZABETH, N, J. (U.S.A.), arba kun. K. Senkui: Via Casalmonferrato 20, ROMA 28 (Italia). Dėl kokios nors priežasties negalint užrašytų melodijų pasiųsti susipažimui, prašoma apie savo užrašinėjimą trumpai painformuoti vieną kurį nurodytą asmenį.

Nors ne muzikos sričiai priklauso, tačiau šia proga noriu iškeiti ir tai, kad reikia surinkti dar neužrašytus, Lietuvoj buvusius įvairiausius **religinius papročius**, kurie taip pat yra verti didelio dėmesio.

K. K. Senkus

SPORTAS

LONDONO LIETUVIŲ STALO TENISO TURNYRAS

Londone gyvenančių sportininkų H. Petkaus ir V. Bušmano iniciatyva, š.m. sausio 14 d. Lietuvių Namuose prasideda Londono lietuvių stalo teniso turnyras. Turnyro tikslas išaiškinti pajėgiausius Londone gyvenančius stalo tenisininkus, iš kurių būtų sudaryta komanda, kuri galetų atstovauti lietuvius stalo tenisininkus Londono pirmenybių žaidynėse ir palaikyti sportinį ryšį su provincijoj esančiais lietuviais stalo tenisininkais.

Norintieji šiame turnyre dalyvauti minėtą dieną 7,30 val. vakare renkasi Lietuvių Namuose, 43, Holland Park, W.11.

Prieš porą metų Londono lietuviai, stalo tenisininkai, šioje sporto šakoje gyvai reiškesi, ne kartą nugaledami anglų stalo tenisininkus. 1950 m. rytinio Londono IV apygardos stalo teniso pirmenybių varžybose laimejo I vietą. Tačiau prasiplėtusi emigracija svetur ir kai kurios kitos priežastys stalo tenisininkų sėkmingą veiklą nutraukė. Dabar, Lietuvių Namams įsigijus teniso stalą, ir atsiradus palankioms šiai sporto šakai kultivuoti sąlygoms, keletas entuziastų pasiryžo iš sustingimo ir abejingumo išjudinti Londone gyvenančius lietuvius stalo tenisininkus.

JUOZAS VINČA — IMTYNIŲ ŽVAIGŽDĖ

Mūsų stipruolis Juozas Vinča, prieš porą metų kaip DP atvykęs iš Vokietijos Amerikon, yra šiuo metu vienas geriausių laisvojo stiliaus imtininkų Amerikoje. Paskutiniu laiku Juozas Vinča nugalėjo Texaso čempioną Bull Alleną ir Marylando geriausią imtininką Dicką Craddoocką. Amerikiečių spauda stebisi nepaprasta mūsų tautiečio jėga ir laiko jį vienu didžiausių imtininkų, kokį Amerika kada nors yra mačiusi. Ringe publikai Juozas Vinča yra pristatomas kaip „Lithuanian". Jo pergalė prieš Bull Alleną buvo rodoma televizijoje.

Vokietijoje gyvendamas, Vinča yra nugalėjęs visą eilę geriausių Europos imtininkų, kurių tarpe buvusi Europos sunkaus svorio laisvojo stiliaus imtynių čempioną Max Woloche.

Juozas Vinča kilimo šiaulietis. Prieš keliolika metų jis buvo pagarsėjęs kaip boksininkas. Keils kartu laimėjo Baltijos valstybių sunkaus svorio bokso čempiono vardą ir kurį laiką boksavosi Amerikoje. Tačiau vienose rungtynėse jam lūžo ranka ir šis nelemtas įvykis sukliudė tolimesnę bokso karjerą. Grįžęs Lietuvon, kurį laiką buvo bokso treneris, vėliau Klaipėdoje Vokietijoj. Pasibaigus karui. Paryžiuje J. Vinča susitiko garsųjį imtininką Amerikos lietuvį Karolį Požėlą. Jo paskatintas ir patreniruotas J. Vinča pradėjo imtininko karjerą.

Ir šiuo metu K. Požėlos vadovybėje ir priežiūroje J. Vinča sėkmingai dalyvauja imtynių turnyruose.

M. K.

Prašomi atsiliepti: Juozas Davainis, gim. 1909 m., Valė Lukuskaitė, gim. 1914 m. ir Ande Baranavičienė (apie 42 m. amžiaus). Pranešti: „BL" Administracijai, 43, Holland Park, W. 11.

— o —

Kas nori įsigyti brangų Lietuvos atminimą — naują, gražų **sidabrinį dešimtlitį**, tesikreipia adresu: K. Jonelynas, The Chace Hostel, Coventry. Kaina: litas — 10 šilingų. Teiraujantis, pridėti ženklelį atsakymui.

— o —

Reikalingi statybos darbininkai. Gyvenamos patalpos darbovietėje. Kreiptis: Holst & Co. Ltd. Rye House Generating Station, Hoddesdon, Herts. Telefonas Hoddesdon 3701.

Printed for the Lithuanian House Ltd. by Veritas Foundation Press, 12, Praed Mews, London W. 2. Tel. PAD 9734.